

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä. Samalla Innovaatiorahoituskeskus Tekesistä annettu laki ja Finpro – nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Esityksen mukaan Innovaatiorahoituskeskus Tekes muuttuisi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Oy Business Finland Oy:ksi. Rahoituskeskus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Yhtiö olisi valtion kokonaan omistama ja rahoituskeskuksen omistajaohjauksessa.

Laissa säädettäisiin lisäksi rahoituskeskuksen ja yhtiön toimintojen järjestämisestä sekä niiden tehtävistä ja johtamisesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	5
2.1 Lainsäädäntö.....	5
2.2 Tekesin ja Finpron nykytila.....	6
2.3 Tukimuotoihin liittyvä kansallinen ja EU-säätely	11
2.4 Nykytilan arviointi	12
2.5 Kansainvälistä vertailua eräisiin kilpailijamaihin.....	13
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	19
3.1 Tavoitteet.....	19
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot	22
3.3 Ehdotukset	24
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	26
4.1 Taloudelliset vaikutukset	26
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	27
4.3 Kilpailupoliittiset vaikutukset ja valtiontuki.....	28
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	28
4.5 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	28
5 ASIAN VALMISTELU	29
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	31
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	31

HE 158/2017 vp

2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	39
3	VOIMAANTULO	39
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	40
	LAKIEHDOTUS	42
	Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä	42

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallitus on päättänyt strategiakokouksessaan 27.3.2017 Tekesin ja Finpro Oy:n toimintojen strategisesta ja toiminnallisesta yhdistämisestä Business Finland –kokonaisuudeksi, jossa Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (rahoituskeskus) ja Business Finland – niminen valtion täysin omistama osakeyhtiö (yhtiö) toteuttaisivat keskitetysti johdettua yhteistä strategiaa. Rahoituskeskukselle ja yhtiölle luotaisiin yhteinen johtamismalli.

Uusi BF-kokonaisuus muodostuisi valtion viranomaisesta ja asiakastoimintoja toteuttavasta yhtiöstä, joihin kootaan keskeiset valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Business Finland olisi kansallinen toimija, jolla on alueverkosto kotimaassa sekä ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohdemaissa. Rahoituskeskuksen tehtävänä olisi strateginen johtaminen, yhtiön omistajaohjaus sekä julkisen hallinnon eli viranomaistehtävät – näitä olisivat erityisesti rahoituspäätökset sekä rahoitusasioihin liittyvä muu julkisen vallan käyttö kuten esimerkiksi maksatus- ja takaisinperintäpäätökset. Yhtiö keskittyisi asiakasprosessien toimeenpanoon sekä edistämistehtäviin ja tuottaisi operatiivisesti tki-toiminnan (tutkimus, kehitys ja innovaatiot), kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyviä palveluita rahoituskeskuksen ja yhtiön välisen palvelusopimuksen perusteella. Yhtiön avulla voitaisiin kehittää yhteistyötä ja yhteisiä palveluja esimerkiksi muiden Team Finland –toimijoiden (TF), maakuntien kasvupalvelutuottajien ja yksityisten palveluntarjoajien kanssa. Uudella toimijalla olisi käynnistysvaiheessa noin 600 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä 16 paikkakunnalla Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa toimintansa 1.1.2018.

Toiminnallinen yhdistäminen tukee hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena on myös luoda edellytykset henkilöresurssien kohdentamiselle painotetusti operatiiviseen työhön asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan Innovaatiorahoituskeskus Tekes on viranomainen, joka toteuttaa teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Tekesin tavoitteena on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin. Toiminnan tulee uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, parantaa tuotavuutta ja työelämän laatua, lisätä vientiä sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia. Finpro Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka tarkoituksena on Suomen talouden ja elinkeinoelämän kansainvälisen kilpailukyvyn ja kansainvälistymisen edistäminen ja tukeminen (Laki Finpro -nimisestä osakeyhtiöstä 1446/2015 1§).

Esityksessä säädettäisiin Innovaatiorahoituskeskus Tekesin nimen muuttamisesta Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandiksi (rahoituskeskus), Finpro Oy:n nimen muuttamisesta Business Finland Oy:ksi (yhtiö) ja näiden toimintojen uudelleenjärjestämisestä, tehtävistä sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön suhteesta. Rahoituskeskus ja yhtiö muodostaisivat tiiviin yhtenä-

sesti johdettavan toiminnallisen kokonaisuuden, josta käytettäisiin päivittäisessä työssä nimitystä ”Business Finland”. Työ- ja elinkeinoministeriö tulostohjaisi rahoituskeskusta ja asettaisi Business Finland- kokonaisuudelle strategiset tulostavoitteet ja resurssit. Rahoituskeskuksen pääjohtaja vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta. Rahoituskeskus teettäisi operatiivisia asiakas- palvelu- ja edistämistehtäviä yhtiöllä ja määrittäisi palvelusopimuksessa vuosittain yhtiön tavoitteet ja tehtävät sekä palvelusta maksettavan korvauksen. Tekesin eräiden tehtävien ja niihin liittyvän henkilöstön siirtyminen yhtiöön toteutettaisiin liikkeenluovutuksena.

Tehtäväjako rahoituskeskuksen ja operatiiviseen toimintaan keskittyvän yhtiön kesken sekä yhtiön organisoituminen tarkentuisivat uudistuksen toimeenpanon edetessä. Pääasiallinen tehtävämäärittely tapahtuisi kuitenkin laissa. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaan edustustoverkoston kanssa yhteistyössä UM:n kanssa ja UM:n kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Tekesiä koskeva sääntely

Tekesin toiminnasta säädetään laissa Innovaatorahoituskeskus Tekesistä (717/2008, lain nimeä muutettu lailla 963/2013). Lain 1 §:n mukaan teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatorahoituskeskus Tekes kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Lain 2 §:n mukaan Tekesin toiminnan tavoitteena on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin. Toiminnan tulee uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, parantaa tuottavuutta ja työelämän laatua, lisätä vientiä sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

Tekesin tehtävistä säädetään lain 3§:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Tekes edistää asiantuntemuksellaan ja rahoituksellaan teknologian ja innovaatioiden kehittämistä sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa sekä aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittämistä.

Pykälän 2 momentin mukaan Tekes suorittaa lisäksi ne teknologia- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvityksiin, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulostohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään (3§ 2 mom.).

Tekes voi huolehtia kansainväliseen tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön liittyvistä tehtävistä hallinnoimalla kyseistä tehtävää varten perustettua valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä ja vastaamalla yhtiön omistajaohjauksesta (3§ 3 mom.). Tekes hoitaa myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä (uusi 4. momentti tullut voimaan 1.1.2017). Tekes voi tuottaa hallinnoimilleen osakeyhtiöille hallinnollisia tukipalveluja korvausta vastaan (3§ 5 mom.).

Lain 4 §:n mukaan Tekesin toimintaa johtaa pääjohtaja, jonka nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää Tekesin toimintaa ja vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Pääjohtaja voi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvaltaansa Tekesin

palvelussuhteessa olevalle henkilölle, kuitenkin siten, että merkittävää julkisen vallan käyttöä edellyttävien tehtävien ratkaisovaltaa ei siirretä muille kuin virkasuhteisille.

Lain 5 §:n mukaan Tekesillä on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Tekesin toimintaa. Johtokunta päättää Tekesin yleisistä toimintalinjoista sekä vaikuttavuus- ja muista tavoitteista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sovitut tavoitteet.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin johtokunnan oikeudesta päättää Tekesille valtion talousarviossa osoitettujen myöntövaltuuksien puitteissa rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin sekä julkisen tutkimuksen hankkeisiin (6§ 2 mom.) sekä muista tehtävistä (6 § 4 mom.).

Johtokunta päättää valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa tarkoitettujen Tekesin hallinnoimien osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta. (6§ 3 mom.). Lain 7 §:n mukaan Tekesillä on valtuuskunta joka seuraa Tekesin toimintaa.

Valtioneuvoston asetuksessa Innovaatorahoituskeskus Tekesistä säädetään tarkemmin Tekesin tehtävistä, toiminnasta ja organisaatiosta sekä eräistä hallinnollisista seikoista (9§).

Finpro Oy:tä koskeva laki

Finpro Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtävayhtiö, jonka tarkoituksena on Suomen talouden ja elinkeinoelämän kansainvälisen kilpailukyvyn ja kansainvälistymisen edistäminen ja tukeminen (Laki Finpro -nimisestä osakeyhtiöstä 1446/2015 1§). Yhtiö on valtion omistuksessa ja hallinnassa ja kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Ministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön omistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1§ 2 mom.).

Finpron tehtävänä on lain 2 §:n mukaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyn, kansainvälistymisen ja viennin edistäminen sekä yritysten kansainväliseen kauppaan liittyvän osaamisen kehittäminen, ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten edistäminen Suomeen sekä ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen, kehittäminen ja tutkiminen. Yhtiö vastaa tehtävänsä liittyvästä kansainvälisesti toiminnasta. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhtiön tehtävistä. (2§)

Lain 3 §:n mukaan yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Yhtiön voitto käytetään kokonaisuudessaan yhtiön tehtävien mukaiseen omaan toimintaan ja osaamisen kehittämiseen. Lain 4 §:n mukaan yhtiön toimintaan myönnetään valtionavustusta valtion talousarvioon otettavien määrärahojen rajoissa.

Lain 5 §:n mukaan yhtiön on annettava ministeriölle sen pyynnöstä tiedot, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Lain 5a§:n mukaan yhtiön tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2.2 Tekesin ja Finpron nykytila

Tekesin toiminta

Tekesin toiminnalle on ominaista, että asiantuntijat osallistuvat laajasti erilaisiin toimintoihin sekä asiakasprosessissa että rahoitusprosessissa. Tästä syystä henkilöstön määrien esittäminen htv-pohjaisesti ei anna välttämättä täyttä kuvaa organisaation resurssien kohdentumisesta, koska sama henkilö voi olla useissa eri toiminnoissa ja useissa eri rooleissa esimerkiksi asiakashankkeen edistymisen myötä tai asiakkaan yritystoiminnan kehittymisen myötä.

Tekesin vastuualueet

Tekesin rahoitus- ja asiakastyö on keskitetty kolmelle vastuualueelle. *Start up -yritykset* vastuualue (htv-luku 67) vastaa asiakkuuksien hoitamisesta ja rahoituspalveluista alle kuusi vuotta toimineille yrityksille sekä alkavan vaiheen yritysten pääomasijoitustoiminnan kehittämistä yhdessä Tekes Pääomasijoitus Oy:n kanssa. *Pk -yritykset* vastuualue (htv-luku 66) vastaa asiakkuuksien hoitamisesta ja rahoitus-, kasvu ja kansainvälistymispalveluista pienille ja keskisuurille yrityksille ja kasvuyrityksille, jotka ovat toimineet vähintään kuusi vuotta ja työllistävät alle 250 henkilöä. *Verkostoyritykset ja tutkimus* vastuualue (htv-luku 51) vastaa asiakkuuksien hoitamisesta ja rahoituspalveluista kaikille julkisille organisaatioille sekä suurille yrityksille ja kasvuyrityksille, jotka työllistävät vähintään 250 henkilöä.

Asiakastyön tuki ja rahoitus -vastuualueella on kokonaisvastuu asiakastyön yhteisistä periaatteista ja yhteisistä toimintatavoista, rahoitustoiminnan toimivuudesta, lainmukaisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja kehittämisestä, hankeseurannasta ja maksatuksista sekä elinkeinorahoituspalveluista. Vastuualueen htv-luku on tällä hetkellä 95.

Strategia ja ohjelmat -vastuualueen tehtävänä on ylläpitää Tekesin strategiaa ja strategialähtöistä ohjausjärjestelmää. Vastuualue vastaa Tekesin ohjelmatoiminnan suunnittelusta ja yhteisistä toimintatavoista, Tekesin kansainvälisestä toiminnasta, kansainvälisestä verkostosta ja EU vaikuttamisesta sekä näihin liittyvästä yhteistyöstä ja yhteisohjelmista. Vastuualueen htv-luku on 31 joista 7 ulkomaan toimipisteissä.

Toiminnan tuki -vastuualue vastaa henkilöstöpalveluista ja Tekes-tasoisesta kehitystoiminnasta ja henkilöstön kehittämisestä sekä Tekesin yleisestä hallinnosta, taloudesta, hankinnoista, toimitiloista ja turvallisuudesta. Vastuualueen htv-luku on 27 johon sisältyvät myös pääjohtaja ja sisäinen tarkastus.

Tekesin yhteenlaskettu htv-luku on tällä hetkellä 336.

Tekesin rahoituspalvelut

Tekes tarjoaa innovaatorahoitusta yrityksille, tutkimusorganisaatioille ja julkisten palvelujen tuottajille. Kansainvälistyvät ja kasvua hakevat pienet ja keskisuuret yritykset ovat suurin rahoituksen kohderyhmä.

Yrityksille voidaan myöntää rahoitusta tutkimus- ja kehitysprojektin toteuttamiseen. Tekesin innovaatorahoituspalvelut on jaettu niiden pääasiallisen tarkoituksen mukaisesti 1) kyvykkyysrahoitukseen, jolla yritys vasta hankkii kansainvälistymisessä tarvittavaa osaamista, 2) tutkimus- ja kehitysrahoitukseen, joka voi kohdistua uuden tai merkittävästi uudistettavan tuotteen, palvelun, tuotantomenetelmän tai liiketoimintamallin kehittämiseen tai osaamisen li-

säämiseen ja 3) nuorten innovatiivisten yritysten rahoitukseen, joka vauhdittaa tietynikäisten yritysten markkinoille menoa. Innovaatiorahoituksen lisäksi Tekesillä on elinkeinorahoituspalveluja. Yritysten rahoitus myönnetään joko avustuksena tai lainana.

Yrityksille voidaan myöntää rahoitusta tutkimus- ja kehitysprojektin toteuttamiseen. Projekti voi kohdistua uuden tai merkittävästi uudistettavan tuotteen, palvelun, tuotantomenetelmän tai liiketoimintamallin kehittämiseen tai osaamisen lisäämiseen. Lisäksi rahoitusta voidaan myöntää kansainvälistymisen edellytysten selvittämiseen, työelämäinnovaatioihin ja nuorille innovatiivisille yrityksille. Yritysten rahoitus myönnetään joko avustuksena, lainana tai niiden yhdistelmänä.

Julkisen tutkimuksen rahoituksen tavoitteena on korkeatasoinen tutkimus, johon yhdistyy näkemys kaupallisista tai yhteiskunnallisista hyödyntämismahdollisuuksista yhteistyössä yritysten kanssa. Lisäksi voidaan rahoittaa julkisten palvelujen tuottajien oman toiminnan kehittämistä.

Tekesin rahoituspäätös perustuu hakijan tekemään rahoitushakemukseen. Rahoituspäätösten valmistelussa ja rahoitukseen liittyvissä päätöksissä Tekes hyödyntää asiakastyössään ja hakijan aiemmista hankkeista hankkimiaan tietoja asiakkaista. Rahoituspäätösten teko seuraa Tekesin työjärjestyksessä määriteltä hierarkkista porrastusta jossa toimivalta määräytyy päätöksen valuuttamäärän mukaan. Prosessi on sama sekä avustuksissa että lainoissa.

Tekesin asiakastyö

Tekesissä on käytössä kolmivaiheinen asiakkuusprosessi, jota kutsutaan QDA-malliksi. Asiakastyön lähtökohtana on asiakkaan tilanteen tarkasteleminen kokonaisuutena, ei yksittäisten palvelujen käyttämisen kautta. Olennaista on tunnistaa ne asiakkaat, joilla on riittävät kasvun edellytykset ja keskittää palvelut tähän kohderyhmään. Asiakkuusprosessia ohjaa asiakkaan kasvun vaihe. Neuvonnan ja sparrauksen avulla haetaan asiakkaan tilanteeseen sopivia palveluratkaisuja kasvun pullonkauloihin ja uudistumistarpeisiin. Tekes on siirtänyt asiakastyön painopisteen hakemusten käsittelystä potentiaalisten asiakkaiden sparraukseen ennen hakemusten vastaanottamista. Näin varmistetaan se, että rahoitukseen valikoituvat lupaavimmat ja potentiaaliselta vaikuttavuudeltaan merkittävimmät asiakkaat.

Asiakkuusprosessin ensimmäisessä vaiheessa (Qualify) valikoidaan potentiaaliset Tekes-asiakkaat sekä tehdään asiakkuuden alkuselvitys ja alustava palvelutarpeen kartoitus. Tämä asiakastyön vaihe sisältää potentiaalisilta asiakkailta tulevien yhteydenottojen käsittelyn, potentiaalisten asiakkaiden tunnistamisen, asiakkaan kasvuhallinnon ja peruskyvykkyyden selvittämisen, kvalifioinnin ja asiakkaan eteenpäin ohjaamisen alustavan palvelutarpeen arvion perusteella. Kysymyksessä on innovaatiotoiminnan, kasvun ja kansainvälistymisen edellytyksiä koskeva perusneuvonta, jonka perusteella asiakas ohjataan oikealle palvelupolulle mahdollisimman nopeasti. Asiakastyö tehdään yhteistyössä Team Finland-toimijoiden kanssa ja sitä varten on olemassa erillinen palveluasiantuntijoiden tiimi. Osa asiakkaista päättyy vaiheen jälkeen Tekesin palvelujen piiriin, osa käyttämään muita TF-palveluja ja merkittävä osa kokonaan muiden palvelujen käyttäjäksi.

Asiakkuusprosessin toisessa vaiheessa (Develop) asiakastyö keskittyy niiden asiakkaiden neuvontaan ja sparraukseen, joilla on riittävä halu kasvaa, uudistua ja kansainvälistyä, mutta kyvyissä on vielä puutteita. Kyseessä on kyvykkyyden kasvattamisen vaihe, jossa konkretisoi-

daan ja täsmennetään potentiaalisen asiakkaan palvelutarpeita, sparrataan kasvusuunnitelmaa ja tehdään laajempi palveluehdotus tarjottavista palveluista. Tässä asiakastyön vaiheessa asiakkaalle voidaan tarjota Tekesin kyvykkyysrahoituspalveluja, joita ovat esimerkiksi Tempo ja Kiito. Asiakastyö pitää sisällään asiakkaan kanssa käytävät sparrauskeskustelut, kyvykkyysrahoitusta koskevan neuvonnan, muiden palvelutarpeiden kartoittamisen sekä mahdollisen kyvykkyysrahoitushakemuksen käsittelemisen (esitysvalmistelu), projektin seurannan ja projektia seuraavat jatkokeskustelut. Tavoitteena on mahdollisimman sujuva prosessi asiakkaalle ja siksi on usein tarkoituksenmukaista, että sama tiimi hoitaa asiakastyön sparrauksesta projektin päättymiseen asti. Osa asiakkuuksista päättyy Develop-vaiheeseen ja osa etenee pitkäjänteisemmän asiakkuudenhoidon piiriin.

Asiakkuusprosessin kolmas vaihe (Account) keskittyy niihin asiakkaisiin, joilla on kasvuhaluun lisäksi myös riittävästi todennettu kyvykkyys kansainväliseen kasvuun. Tässä vaiheessa palvelullaan jo valikoitua asiakasjoukkoa, johon on tarkoituksenmukaista panostaa eniten resursseja. Tämä asiakastyön vaihe alkaa yleensä silloin, kun asiakas hakee Tekesin T&K- tai Nuoret Innovatiiviset kasvuyritykset (NIY) -rahoitusta. Asiakastyö keskittyy aluksi rahoitushakemuksen käsittelemiseen (hakemuksen vastaanotto, asiakkaan kuuleminen, esitysvalmistelu, päätöksenteko, päätöksestä ilmoittaminen). Hakemusvaiheen jälkeen asiakastyötä tehdään palvelupisteissä, joissa seurataan yrityksen kasvupolun ja rahoitetun projektin etenemistä sekä tarjotaan tarvittaessa erilaisia lisäpalveluja asiakkaan tilanteen mukaisesti. Asiakastyöstä vastaa asiakasvastaava, joka kokoaa tukseen asiakkaan tarpeiden mukaisen tiimin tuottamaan asiakkaan tarvitsemia palveluja.

Tekesin ohjelmat ja kansainväliset palvelut

Tekesin ohjelmat ovat rahoitus- ja asiantuntijapalveluiden kokonaisuuksia. Ohjelmien kesto on yleensä 3-6 vuotta. Ohjelmat edistävät Tekesin strategiaa keskittyä yritysten uudistumiseen eli eri toimialojen murrokseen ja muutokseen. Yritykset ja tutkimusorganisaatiot osallistuvat ohjelmiin tutkimus- ja kehitysprojekteillaan, joita Tekes voi rahoittaa. Lisäksi ohjelmissa järjestetään erilaisia tapahtumia, koulutustilaisuuksia ja seminaareja, jotka on tarkoitettu muillekin kuin Tekesin rahoitusta saaville asiakkaille.

Tekes edistää toiminnallaan myös suomalaisten yritysten ja tutkimusorganisaatioiden pääsyä kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisen tutkimus- ja innovaatioyhteistyön väyliä ovat esimerkiksi Euroopan komission rahoittamat ohjelmat, Euroopan maiden yhteiset ohjelmat, eurooppalaiset yhteistyöverkostot sekä yhteistyö maailmanlaajuisesti. Tekesin kansainvälistymispalveluja ovat tiedotus, kontaktit, tapahtumat, neuvonta ja konkreettiset yhteistyöhankkeet. Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden Team Finland-toimijoiden kanssa.

Finpron toiminta

Ohessa esitetään Finpro Oy:n tämän hetkinen resursointi ja yksikköjen päätehtävät.

Global Network

Finpron ulkomaan henkilöstö kuuluu kokonaisuudessaan yhteen yksikköön nimeltä Global Network ja työskentelee Finpron hallinnoimissa toimipisteissä Finland Trade Centereissä. Näistä osa on ulkomaan edustustojen yhteydessä, kun taas osa voi sijaita eri kaupungeissa silloin, kun kyseisessä maassa liike-elämän keskus ei ole hallinnollisessa pääkaupungissa. Ul-

komaan verkosto on tiiviisti integroitu Finpron ydintoimintoihin ja toteuttaa alla kuvattuja Finpron ydintehtäviä (vienninedistämistä, ulkomailta Suomeen suuntautuvaa matkailunedistämistä sekä ulkomaisten investointien edistämistä Suomeen). Osa ulkomaan verkoston henkilöstöstä on paikallisesti palkattuja ja osa Suomesta lähetettyjä. Erilaiset taustat täydentävät toisiaan, jotta toisaalta suomalaisten yritysten ulottuvilla olisi mahdollisimman hyvä ymmärrys paikallisesta kulttuurista, liiketoimintaympäristöstä ja toimintatavoista, mutta myös virallista arvovaltaa. Merkittävällä osalla Suomesta lähetetyistä työntekijöistä on diplomaattiasema, joka mahdollistaa toimimisen Suomen edustajana. Yksittäisellä työntekijällä voi olla yhteen tai useampaan Finpron ydintehtävään kuuluvia työtehtäviä. Nykyinen ulkomaan verkoston htv-luku on 98.

Invest in Finland

Invest in Finlandin tehtävänä on edistää ulkomaisia investointeja Suomeen. Invest in Finland on käytännössä kansallinen myynti- ja markkinointiyksikkö, joka pyrkii edistämään ulkomaisten yritysten sijoituksia Suomeen. Invest in Finland toimii ulkomaisten yritysten suuntaan uskottavana ja neutraalina tahona, joka tarjoaa luotettavaa tietoa Suomesta investointikohteena ja mahdollistaa yrityksille keskusteluyhteyksien luomisen Suomen valtion ja kuntien edustajiin neuvonantajana, mutta joka ei itse toimi julkisen vallan käyttäjänä. Työtehtävät edellyttävät yritysmaailman vahvaa tuntemusta ja konsultoivaa otetta. Nykyinen htv-luku on 28.

Visit Finland

Yksikön tehtävänä on edistää ulkomailta Suomeen kohdistuvaa matkailua. Yksikkö toimii koko matkailutoimialan neutraalina, valtakunnallisena kehittäjänä. Henkilöstölle on keskeistä vahva matkailutoimialan osaaminen ja siksi henkilöstön tausta on useimmiten yksityiseltä sektorilta. Lisäksi yksiköllä on keskeinen vastuu toteuttaa Suomen ulospäin suuntautuvaa maakuviaviestintää, mikä edellyttää läheistä koordinaatiota ja joustavaa työnjakoa UM:n ja muiden ministeriöiden kanssa, ja minkä Visit Finlandin neutraali rooli hyvin mahdollistaa. Tehtävä edellyttää pitkäjänteistä strategiaa ja sen toteuttamista koska muutokset maakuvassa ja matkailijavirroissa tapahtuvat hitaasti vuosien aikajänteellä. Nykyinen htv-luku on 24.

Export Finland

Yksikön tehtävänä on suomalaisten yritysten viennin ja kansainvälisen kasvun edistäminen. Invest in- ja Visit Finland -yksiköiden tapaan Export Finland toimii valtakunnallisesti neutraalina ja yksityisistä intresseistä riippumattomana viennin edistäjänä ja eri toimialojen kehittäjänä. Yksikkö hallinnoi merkittävää määrää yrityksille suunnattuja kasvuohjelmia, jotka ovat yksi tapa toteuttaa avaintoimialojen kehittämistehtävää. Nykyinen htv-luku on 70.

Yllämainittujen toimintojen lisäksi Finpro toteuttaa yrityksille yleistä neuvontapalvelua, josta Business Finland -uudistuksen myötä tavoitellaan entistä integroidumpaa kokonaisuutta julkisten rahoituspalvelujen kanssa. Toiminnassa hyödynnetään yksityisiä kumppaneita merkittävässä määrin hankkimalla erilaisia asiantuntijapalveluita. Esimerkiksi Finpron luovuttua maksullisesta konsultointitoiminnastaan v. 2014 yksityiset palveluntarjoajat ovat suorittaneet yritysryhmille suunnattuja toimeksiantoja erityisesti ohjelmatoiminnan puitteissa ja pitkäaikaisempi yksittäisille yrityksille suunnattu asiantuntijatyö tapahtuu markkinaehtoisesta yksityisten palveluntarjoajien toimesta.

Yhteiset toiminnot

Finprossa on lisäksi yleishallinnon, taloushallinnon, markkinoinnin ja viestinnän yhteiset toiminnot yllä mainituille päätoiminnoille. Lisäksi Finpron vastuulle kuuluvat mm. kansainvälistämisen työkaluna käytettyjen ulkomaille suuntautuvien ministeri- ja presidenttivetoisten delegaatiomatkojen järjestäminen sekä ulkomailta Suomeen suuntautuvien korkean tason yritysvaltuuskuntavierailuiden järjestäminen. Näiden toimintojen htv-luku on 92.

2.3 Tukimuotoihin liittyvä kansallinen ja EU-sääntely

Tekesin tuet

Innovaatorahoituskeskus Tekesin nykyiset tukimuodot säilytettäisiin uudessa kokonaisuudessa. Tukimuotoja koskeva sääntely säilyisi ennallaan.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoituksen sekä energiatukien ja audiovisuaalisen alan maksuhyvityksen säädöspohjana Euroopan unionissa on 17 päivänä kesäkuuta 2014 annettu komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jatkossa yleinen ryhmäpoikkeusasetus). Kansallisesti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta koskee valtioneuvoston asetus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta (1444/2014). Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta voidaan myöntää myös ns. de minimis -tukena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU 1407/2013) nojalla.

Energiatukiin sovelletaan valtioneuvoston asetusta energiatukien myöntämisen yleisistä ehdoista (1063/2012), joka on voimassa vuoden 2017 loppuun.

Tekes myöntää kansainvälistymiseen tarkoitetut avustukset ns. de minimis -tukena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen nojalla. Kansainvälistymisavustuksiin sovelletaan kansallisena säädöksenä valtioneuvoston asetusta yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2016-2020 (1734/2015).

Audiovisuaalisen alan maksuhyvitykseen sovelletaan kansallisesti valtioneuvoston asetusta maksuhyvityksestä audiovisuaalisiin tuotantoihin (1547/2016).

Kaikkiin edellä mainittuihin avustumuotoisiin tukiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) ja lainamuotoisiin tukiin lakia valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta (449/1988). Tukiin sovelletaan myös lakia taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä (429/2016).

Kyseisiin säädöksiin valmistellaan tekniset muutokset lain voimaan tultua. Samalla tarkistetaan nimenmuutostarpeet muussa lainsäädännössä.

EU:n valtiontukisääntely

Valtiontuesta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT). Sääntely on tärkeä osa Euroopan laajuisten sisämarkkinoiden toimintaa ja sen tarkoituksena on

varmistaa, etteivät jäsenvaltioiden viranomaiset myönnä sellaisia tukia, jotka eivät sovi yhteismarkkinoille ja vääristäisivät kilpailua. Pääsääntöisesti viranomaiset voivat myöntää vain sellaisia yritystukia, jotka komissio on hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuviksi. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä tuki valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen katsominen valtiontueksi edellyttää neljän kriteerin täyttymistä. Valtiontuen tulee olla myönnetty julkisista varoista, tuen pitää olla valikoiva, tuen pitää vääristää tai uhata vääristää kilpailua ja tuen pitää vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontukea pidetään valikoivana silloin, kun se kohdistuu vain osaan yrityksistä. Valikoivina toimenpiteinä ei pidetä yleisiä talouspoliittisia toimenpiteitä, kuten yhteisöveroprosentin alentamista. Taloudellisen tuen muodolla ei ole merkitystä. Kyse voi olla avustuksen lisäksi esimerkiksi edullisesta lainasta, markkinaehtoja edullisemmasta takauksesta, markkinahintaa alhaisemmasta vuokrasta ja valikoivasta veronalennuksesta.

Komissio totesi Tieliikelaitosta (Destia Oy:tä) koskevassa päätöksessään, että rajoittamaton valtion takaus kaupallista toimintaa harjoittaville yksiköille on aina todettu perustamissopimuksen valtiontukisääntöjen vastaiseksi. Rajoittamattomana valtiontukena voidaan pitää myös konkurssisuoja. Kauppavaikutuskriteerin kynnys ylittyy helposti. Kauppavaikutus täyttyy, jos tuensaaja harjoittaa taloudellista toimintaa ja toimii markkinoilla, joilla esiintyy jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Tunnusmerkit 'kilpailua vääristävä vaikutus' ja 'vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan' täyttyvät pääsääntöisesti, kun tuen määrä ylittää vähämerkityksellistä tukea koskevissa komission asetuksissa (n:ot 1998/2006, 360/2012) säädetyt raja-arvot. EU:n toiminnasta tehdystä sopimuksesta (SEUT) ei ole määritelty yrityksen käsitettä, vaan käsitteen sisältö määräytyy oikeuskäytännössä taloudellisen toiminnan kautta.

EU:n valtiontukisääntely koskee vain taloudellista toimintaa. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita ja palveluita tarjotaan markkinoilla. Euroopan unionin tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta, rahoitustavasta tai taloudellisen voiton tavoitteesta. Valtiontukisääntelyn kannalta ei ole merkitystä sillä, onko kyseessä yksityinen vai julkisomisteinen yritys. Taloudellisen toiminnan käsite kehittyy jatkuvasti ja se voi vaihdella jäsenvaltioittain. SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus sisämarkkinoille. Tukitoimenpidettä ei pääsääntöisesti voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

2.4 Nykytilan arviointi

Tekes ja Finpro ovat Team Finland –verkoston ydintoimijoita, joiden tavoitteena on tukea yritysten uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä yritysten elinkaaren eri vaiheissa. Tekesillä on kansainvälisestäkin arvioituna vahva rooli tutkimus- ja innovaatiotoiminnan sekä yritysten ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön edistämisessä. Finprolla on laaja ymmärrys kansainvälisten markkinoiden mahdollisuuksista kattavan vienninedistämisverkostonsa ansiosta.

Team Finland -verkoston toiminta ei ole kuitenkaan täyttänyt kaikkia elinkeinoelämän odotuksia ja sen toimeenpano on käynnistynyt odotettua hitaammin. Team Finland -toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä varten nimetyn työryhmän arvion mukaan TF

toiminnan epäkohtia ovat epäselvä palvelulupaus, toimimaton hallintamalli, asiakaslähtöisyyden ja keskinäisen koordinaation puute, laadullinen varianssi palveluissa, yrityspalvelujärjestelmän rakenteen sirpaleisuus sekä heikko kustannustehokkuus.

Erityisesti pk-yritysten tukeminen kasvussa ja kansainvälistymisessä on pirstaloitunut usean toimijan palveluksi. TF-toiminnassa ja erityisesti kotimaan palvelumallin kehittämisessä on päästy eteenpäin, mutta ilman rakenteellisia uudistuksia on erittäin hidasta saada merkittävää selkeytystä aikaiseksi. Yritykset kokevat, että Tekesin innovaatorahoituksen jälkeen ei löydykään apua uuden tuotteen tai palvelun kaupallistamiseen ja viemiseen kansainväliselle markkinalle. Toisaalta, monet Finpron asiakasyritykset jotka haluavat kasvaa kansainvälisesti toteavat että tuote ei ole sellaisenaan kilpailukykyinen, vaan vaatii jatkokehitystä. Tällöin nopea pääsy Tekesin rahoituksen ja palveluiden piiriin edesauttaa kansainvälistymisessä onnistumista.

Kansainväliset vertailut (”Vertailu viennin ja kansainvälistymisen edistämisen toimintamalleista”. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisu 8/2017) viittaavat siihen, että suomalainen vienninedistämisen verkosto maailmalla saattaa olla jopa merkittävästi kilpailijamaita heikompi. Uudelleen organisoimalla pystytään siirtämään henkilötöpanoksia kotimaasta ulkomaille, suomalaisten yritysten kohdemaihin.

Tekesin ja Finpron toimiminen johtamisen ja strategian suhteen erillisinä organisaatioina ei tue parhaalla mahdollisella tavalla tarjottavia saumattomia asiakaspalveluketjuja, tasaista palvelujen laatua sekä tehokasta ja kokonaisvaltaista palvelujen järjestämistä. Resurssien hyödyntäminen organisaatioiden välillä ei ole ollut riittävän joustavaa ja tehokasta. Myös ministeriön ohjauksen kannalta erilliset organisaatiot vaikeuttavat kokonaisuuden johtamista. Tiiviimpi strateginen kokonaisuus mahdollistaisi innovaatio- ja kansainvälistymispalvelujen pitkäjänteisen kehittämisen sekä enemmän lisäarvoa asiakkaille tuottavat nykyistä selkeämmät palvelukokonaisuudet.

2.5 Kansainvälistä vertailua eräisiin kilpailijamaihin

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisussa ”Team Finland –toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittäminen” (TEM Yritykset 39/2016) on tehty Suomen järjestelmän vertailua keskeisten kilpailija- ja verrokkimaiden Alankomaiden, Ruotsin, Tanskan ja Irlannin vastaaviin malleihin ja ulkomaan verkoston hallinnan näkökulmasta myös Sveitsin toimintamalliin. Esille nousi yleinen trendi keskittää viennin- ja investointien edistäminen samaan organisaatioon, vaikka on edelleen paljon niitäkin maita, joissa ne ovat erillään.

Alankomaat

Alankomaissa yritysten viennin, kansainvälistymisen ja ulkomaisten investointien edistämisestä vastaavat toimijat voidaan jakaa sen mukaan, millä tasolla (kansallinen, paikallinen, kansainvälinen) ne toimivat. Alankomaiden ulkoasiainministeriön tehtävänä on edistää Alankomaiden kuningaskunnan intressejä ulkomailta. Ministeriön vastuualueisiin kuuluvat myös viennin edistäminen ja kehitysyhteistyö.

Toinen tärkeä ministeriö on elinkeinoministeriö, joka valvoo yrittäjyyteen liittyviä asioita erityisesti kansainvälisen kilpailukyvyn ja kestävä kehityksen näkökulmista. Alankomaiden UM:n ja sen lähetystöjen lisäksi yritysten viennin ja kansainvälistymisen sekä ulkomaisten in-

vestointien edistämistyössä on vahvasti mukana elinkeinoministeriön alaiset yritysten vientiä ja kansainvälistymistä edistävä Netherlands Enterprise Agency (RVO) ja ulkomaisia investointeja edistävä Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). RVO vastaa myös yritysten tki -toiminnan (tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta) edistämisestä ja rahoittamisesta.

Yksi merkittävä toimija on edellä mainittujen organisaatioiden lisäksi julkisen ja yksityisen sektorin yhdistävä Dutch Trade and Investment Board (DTIB), joka pyrkii toiminnallaan edistämään hollantilaisten yritysten kilpailukykyä maailmalla luomalla koko maan kattavan vision sekä tuomalla resursseja yhteen. Ulkomailla työtä tehdään 150 lähetystössä tai edustustossa eri puolilla maailmaa. Lisäksi maailmalla RVO:n yhteyteen kuuluvat yritystoiminnan tukitoimistot (Netherlands Business Support Offices – NBCO).

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta on elinkeinoministeriön sekä koulutus-, kulttuuri- ja tiedeministeriön vastuulla. Elinkeinoministeriö vastaa kilpailukyky-, yrittäjyys- ja innovaatiopolitiikasta, mukaan lukien yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välinen yhteistyö. Myös muut ministeriöt sponsorioivat innovaatio-ohjelmia oman vastuualueensa tavoitteiden mukaisesti.

Elinkeinoministeriön politiikkaohjelmien toteuttamisesta vastaa pääosin edellä mainittu Netherlands Enterprise Agency (RVO¹, budjetti 668 MEUR ja 510 henkilöä 2013). Muita elinkeinoministeriön rahoittamia organisaatioita ovat Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO, 623 MEUR 2013), Technology Foundation (STW 84 MEUR, josta 44 NWO:lta 2013), TO2 (soveltavan tutkimuksen organisaatiot), sekä European Space Agency (ESA). Sektoritutkimuksen osalta rakenteet ovat hyvin samankaltaisia kuin Suomessa, eli ministeriöiden alaisuudessa on sektoritutkimuslaitoksia tai ministeriöt rahoittavat yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa sijaitsevia ministeriön vastuualueen tutkimukseen keskittyviä yksiköitä.

Ruotsi

Ruotsissa vastuu viennin ja kansainvälistymisen edistämisestä on jaettu hallituksen kahden ministeriön yksiköiden – ulkoasiainministeriön sekä elinkeinoministeriön yritykset ja yrittäjyys -yksikön – kesken. Hallituksen organisaatiouudistuksen myötä molemmat toiminnot ovat elinkeinoministerin sekä tämän valtiosihteerin alaisuudessa.²

Ministeriötason toimijoiden lisäksi yksi tärkeimmistä toimijoista on Business Sweden, joka on Ruotsin valtion sekä teollisuuden yhteisesti omistama julkinen yritys. Business Swedenin toiminta sisältää sekä viennin edistämiseen että investointien houkuttelemiseen tähtääviä toimia. Laajan lähetystöverkoston lisäksi yrityksiä palvelee Business Swedenin ulkomaan toimipis-

¹ Tätä edeltävä NL Agency syntyi 2010 alussa EVDn, Netherlands Patent Office ja SenterNovem (varsinainen innovaatorahoittaja) fuusiona. 2014 alussa edeltävä NL Agency fuusioitiin National Service for the Implementation of Regulations kanssa, jonka seurauksena syntyi nykyinen Netherlands Enterprise Agency.

² Ruotsissa Suomen ministeriöitä vastaavat organisaatiot ovat nimeltään ”departementet”. Tekstissä on käytetty nimitystä ”ministeriö” jotta ilmaisu vastaa Suomen vastaavia organisaatioita.

teet, joita on 47 eri maassa 52 toimistoa. Henkilöstöä Business Swedenillä on noin 500, joista 400 toimii ulkomaan toimipisteissä.

Business Swedenin lisäksi muita merkittäviä yritysten kansainväistymistä, vientiä sekä ulkomaisia investointeja omalta osaltaan edistäviä organisaatioita ovat valtio-omisteinen yrittäjyyttä edistävä Almi Företagspartner AB, innovaatorahoituskeskus Vinnova, energia-alan valtio-omisteinen edistäjäorganisaatio Swedish Energy Agency, vakuuksia vientiyrityksille ja pankeille erilaisiin viennin ja kansainvälisen kaupan riskeihin tarjoava The Swedish Export Credits Guarantee Board (EKN), ruotsalaisille vientiyrityksille ja niiden kansainvälisille asiakkaille erilaisia laina- ja rahoitusinstrumenttejä tarjoava Swedish Export Credit Corporation (SEK), valtio-omisteinen, elinkeinoministeriön alainen kehitysrahoitusyhtiö Swedfund sekä alueiden omat organisaatiot.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta on yritys- ja innovaatioministerin sekä koulutus- ja tutkimusministerin vastuulla. Puolustusministeriöllä on vahvat perinteet tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä innovatiivisissa hankinnoissa (FMV³ ja FOI⁴). Terveys- ja sosiaaliministeriöllä sekä ympäristöministeriöllä on omat tutkimusta rahoittavat organisaationsa, FORTE⁵ ja FORMAS⁶.

Keskeisimmät innovaatiopolitiikan toteutuksesta vastaavat organisaatiot ovat VINNOVA, Tillväxtverket, sekä sektoritutkimusta rahoittavat organisaatiot, kuten Statens Energimyndigheten (STEM⁷) ja Rymdstyrelsen (SNSB⁸). Ruotsissa toimii useita tutkimustoimintaa rahoittavia julkisia organisaatioita ja säätiöitä. Tutkimustoimintaa kehitetään myös kansallisesti RI-SE⁹ verkoston kautta. Sen tehtävänä on koordinoida tutkimusorganisaatioiden toiminnan kehittämistä ja vahvistaa niiden roolia innovaatiojärjestelmässä.

Viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi on perustettu Team Sweden, jonka tavoitteena on yhdistää valtionhallinnon toimijat sekä vientiä edistävien julkisten organisaatioiden ja ul-

³ <http://www.fmv.se/>

⁴ <https://www.foi.se/>

⁵ <http://forte.se/>

⁶ <http://www.formas.se/sv/>

⁷ <http://www.energimyndigheten.se/>

⁸ <http://www.snsb.se/>

⁹ <https://www.ri.se/en>

komailla tapahtuvan viennin ja matkailun edistämisen toiminnot yhteiseksi yrityksiä palvelevaksi kokonaisuudeksi.¹⁰

VINNOVAn vuosibudjetti on n. 280 milj. euroa ja sen palveluksessa on noin 200 henkilöä. Tillväxtverketillä on noin 200 milj. euron pääoma, jota se sijoittaa kasvukykyisiin yrityksiin. Sen palveluksessa on noin 400 henkilöä ja sillä on 9 toimipistettä.

Tanska

Tanskan valtionhallinnossa päävastuu yritysten kansainvälistymisen, viennin ja ulkomaisten investointien edistämisestä on ulkoasiainministeriöllä. Ulkoasiainministeriössä viennin- ja investointien edistämistoimet on keskitetty Trade Councilille ja investointien edistämisen osalta sen alaiselle Invest in Denmarkille. Trade Councilin henkilöstövahvuus on noin 100 yritysten kansainvälistymiseen erikoistunutta työntekijää Tanskassa sekä yli 300 henkilöä suurlähetystöissä, konsulaateissa ja edustoissa yhteensä 80 maassa.

Invest in Denmarkissa puolestaan työskentelee yli 50 henkilöä, joista noin puolet kotimaassa ja puolet lähetystöjen yhteydessä maailmalla. Muita yritysten viennin, kansainvälistymisen ja ulkomaisten investointien edistämisen kannalta tärkeitä organisaatioita ovat ulkoasiainministeriön ja koulutus- ja tiedeministeriön (Ministry of Higher Education and Science) yhteinen innovaatiokeskus Innovation Centre Denmark, riskirahoitusta tanskalaisyritysten vientitoiminteille, liiketoiminnan laajentamiseen sekä ulkomaalaisille investoreille ja ostajille alihankintoihin Tanskassa tarjoava Export Credit Agency sekä alueiden omat yritystoimintaa ja investointeja edistävät organisaatiot.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edistämisestä päävastuu on koulutus- ja tiedeministeriöllä. Teollisuus-, liiketoiminta- ja rahoitusministeriön vastuulla on lisäksi yleisten liiketoiminnan edellytysten varmistaminen mukaan lukien yritystoimintaa koskeva lainsäädäntö, teollisoikeudet, kilpailu- ja kuluttajapolitiikka, rahoitusala sekä merenkulku.

Keskeiset innovaatiopolitiikan toteuttajaorganisaatiot ovat koulutus- ja tiedeministeriön alainen Innovationsfonden¹¹ sekä teollisuus-, liiketoiminta- ja rahoitusministeriön alainen Vækstfonden¹². Lisäksi tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulosten markkinoille vientiä edistää

¹⁰ http://www.regeringen.se/495ab7/contentassets/de597ecc23644aec88b5566f1594acf7/team_swe_den_folder_eng.pdf. Ruotsin viennin edistämisen strategia
<http://www.regeringen.se/49f195/contentassets/de756d9857de423fb58d71e32421b7d8/swedens-export-strategy.pdf>

¹¹ <https://innovationsfonden.dk/da>

¹² http://www.vf.dk/?sc_lang=da

Markeds Modningsfonden¹³. Tutkimustoiminnan rahoittajana keskeisin on koulutus- ja tiedeministeriön alainen Det Frie Forskningsråd, jonka teknologisten ja tuotantotieteiden yksikkö¹⁴ rahoittaa teollisuuden tarpeista lähtevää perustutkimusta.

Irlanti

Irlannin taloudellisista ulkosuhteista vastaa ulkoministeriö (Department of Foreign Affairs and Trade) ja yritysten kasvusta ja kehityksestä ja sitä kautta myös yritysten kansainvälistymisestä työ-, yritys- ja innovaatioministeriö (Department of Jobs, Enterprise and Innovation). Tutkimuspolitiikasta vastaa osaamis-, tutkimus- ja innovaatioministeriö. Tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa muiden ministeriöiden kanssa ja koko hallituksen tasolla koordinoi Innovation 2020 Implementation Group¹⁵.

Yritysten viennin, kansainvälistymisen ja innovaatiotoiminnan edistämisen organisaationa toimii valtio-omisteinen Enterprise Ireland, jonka vastuulla on irlantilaisten yritysten kehittäminen ja kasvu kansainvälisillä markkinoilla. Tavoitteena ovat yleisellä tasolla taloudellinen kasvu, alueellinen kehitys ja työllisyys. Yrityksille vuosittain myönnettävän rahoituksen määrä on noin 350 MEUR, josta noin 85 MEUR tehtiin pääomasijoituksina.

Ulkomaisten investointien edistämisestä Irlannissa vastaa valtio-omisteinen Irish Development Agency (IDA). Irlannin markkinointiin sijoituskohteena ja sijoittumiseen liittyvien palveluiden lisäksi IDA tarjoaa rahoitusta tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, koulutukseen, sekä pääoma- ja työllistämistukia. Vuosittain jaettavan rahoituksen määrä on noin 100 MEUR, josta vähän yli puolet kohdistuu tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Enterprise Irelandilla on 1 398 työntekijää, joista 180 toimii ulkomailla yli 30 toimipisteessä. Alueellisia toimipisteitä on 10. IDA:ssa työskentelee puolestaan yli 100 henkilöä ja sillä on 20 ulkomaan toimipistettä.

Irlannissa on perinteisesti ollut innovaatiopolitiikassa selkeä työnjako. Enterprise Ireland on keskittynyt pk-yrityksiin ja IDA suuryrityksiin. IDA keskittyy pääasiassa ulkomaisten investointien houkutteluun, mutta useimmista muista maista poiketen sen käytössä on myös rahoituksellisia keinoja. Irlannin innovaatiopolitiikassa näkyy IDA:a laajemminkin vahvasti kansainvälistymisen poikkileikkaavana teemana, niin yritystoiminnassa kuin tutkimuksessakin. Keskeisten rahoitusorganisaatioiden välillä on edelleen tiivis yhteys.

Toimintamallien vertailua

Tanskalla ja Ruotsilla on Suomen tapaan yhdistetty yritysten viennin ja kansainvälistymisen sekä ulkomaisten investointien edistämistoiminnot. Alankomailla ja Irlannilla näitä toimintoja

¹³ <https://markedsmoedningsfonden.dk/>

¹⁴ http://ufm.dk/forskning-og-innovation/rad-og-udvalg/det-frie-forskningsrad/radet/dff-teknologi-og-produktion?set_language=da&cl=da

¹⁵ Synnetytty kolmen aikaisemman ryhmän fuusiona: Interdepartmental Committee on STI, the Research Prioritisation Action Group and the Horizon 2020 High Level Group.

varten on omat organisaationsa. Alankomaissa ja Irlannissa on puolestaan yhdistetty tki-toiminnan tukeminen sekä vienti- ja kansainvälistämistoiminnot (VKE) samaan organisaatioon, jonka johdosta myös kansainvälistymisen rahoituspalvelut ovat osittain samassa organisaatiossa. Muissa maissa kansainvälistymisen edistämisen rahoituspalvelut tuotetaan puolestaan muiden toimijoiden toimesta. Vertailussa olleissa maissa vain Suomessa on ulkomaisen matkailun edistäminen yhdistetty osaksi samaa kokonaisuutta.

Ulkomaan verkoston osalta Alankomaat ja Tanska tukeutuvat vahvasti ulkoministeriön lähetystöverkostoon. Ruotsilla ja Irlannilla on puolestaan omien VKE-organisaatioidensa toimipisteitä, joita on pyritty sijoittamaan lähetystöjen yhteyteen.

Muu lähetystöverkko tukee näiden toimintaa. Verrokkimaat ovat myös lähettäneet maailmalle innovaatioasiantuntijoita, joiden sijaintipaikka on usein lähetystöjen yhteydessä. Varsinaisen viiteryhmän ulkopuolelta Sveitsin mallissa kv-verkoston resurssit ovat ulkoministeriön alla (suurlähetystöissä) ja kotimaan verkoston resurssit Switzerland Global Enterprise (SGE) organisaation alla, eli näkyvästi eri rakenteissa.

Eri maiden organisaatioiden tuottama palvelutarjoama on hyvin samantyyppinen. Verrokki-maiden palveluissa maksullisen konsultoinnin tarjoaminen osana julkisrahoitteisten toimijoiden toimintaa erottaa Suomen muista maista. Tosin esimerkiksi Alankomaissa on pyritty tiukentamaan julkista toimintaa siten, ettei se kilpailisi yksityisen sektorin kanssa samojen palveluiden tuottamisessa.

Monet vertailussa olleet maat kokevat samoja haasteita kuin Suomi. Yritysten kansainvälistymisen toimintoja toteuttavat useat eri toimijat, joka aiheuttaa päällekkäisyyttä. Järjestelmät ja niiden tuottamat palvelut näyttäytyvät yrityksille pirstaleisena ja tämän johdosta vaikeasti hahmotettavana ja lähestyttävänä.

Vertailussa olleista maista Tanskan malli vaikuttaa selkeimmältä. Siellä toimijoiden kesken on suhteellisen selkeä työnjako. Varsinainen liiketoiminnan kehittäminen ja sekä vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvien valmiuksien parantaminen kuuluvat paikallis- ja aluetasolle. Kun yritys on valmis aloittamaan viennin ja siihen liittyvät ponnistelut, siirtyy vastuu kansalliselle toimijalle (Trade Council). Suomessa käynnissä oleva maakuntauudistus luo mahdollisuuden selkeyttää työnjakoa maakuntien ja kansallisten toimijoiden välillä esimerkiksi siten, että maakunnat keskittyisivät erityisesti aloittavien, paikallisesti toimivien sekä kotimarkkinoilla toimivien yritysten kehittämiseen mukaan lukien niiden vientivalmiuksien kehittäminen. Varsinaiset tki-rahoitus- ja kansainvälistymispalvelut voitaisiin puolestaan tuottaa kansallisten Team Finland-toimijoiden toimesta.

Tässä mallissa erityisen huomion kohteeksi nousisi asiakassuhteen joustava siirtäminen maakunnista kansallisille toimijoille ja päinvastoin. Vertailussa olevissa maissa toiminnan moninaisuutta on Suomen tavoin pyritty järjestämään yhteisten kansallisten strategioiden ja tavoitteiden kautta. Muun muassa Ruotsissa on Suomen tapaan lähdetty kehittämään Team Sweden-toimintamallia selkeyttämään toimijoiden välistä yhteistyötä. Tanskassa toiminnan tavoitteellisuus on osin selkeästä rakenteesta johtuen pystytty viemään pisimmälle. Siellä selkeät tavoitteet ja niiden mittaaminen on viety aina kohdemaan tasolle.

Alankomaiden ja Irlannin tapa järjestää tki -toiminta ja VKE-toiminta samaan organisaatioon on koettu toimivaksi. Useissa maissa yritysten viennin ja kansainvälistymisen toimintaa teh-

dään perustoiminnan lisäksi ohjelmamuotoisesti eri asiakassegmenteille (esim. vientiään aloittaville yrityksille tai nopeaan kansainväliseen kasvuun pyrkiville yrityksille) tai teema-alueille (cleantech, biotalous, terveys ja hyvinvointi jne.). Alankomaiden mallissa hyväksi käytännöksi nousevat erityyppiset kansainvälistymistä edistävät palvelusetelit, joita käytetään erityisesti vientitoimintaa käynnistävälle yrityksille. Pienimuotoisia seteleitä on tarjolla eri tarkoituksiin kuten omien vahvuuksien tunnistamiseen, riskien arviointiin ja markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamiseen.

Kaikissa vertailussa olleissa maissa taloudellisten ulkosuhteiden hoito on ulkoministeriön alaisuudessa, ja sen tuottamat arvovaltapalvelut ovat vahva tuki yrityksille niiden kansainvälistymisessä erityisesti markkinoilla, joissa valtiolla on vahva rooli. Yritysten VKE -toiminnot ja niitä toteuttavat edistämisorganisaatiot ovat elinkeinoministeriön alaisuudessa tai niiden rahoittamia paitsi Tanskassa, jossa ne ovat ulkoministeriön alaisuudessa. Ruotsissa organisaation rahoitus on hoidettu kuten Finpro ry:n rahoitus aikaisemmin eli elinkeinoelämän ja valtion yhteisrahoituksella.

Finprota vastaavat toiminnot löytyvät useimmista OECD-maista joko yhteen tai useampaan organisaatioon järjestettyinä: Invest in ja Visit toiminnot ovat usein valtio-omisteisia organisaatioita johtuen tehtävän luonteesta ja vaatimuksesta edustaa valtiota ja kuntia. Export toiminnot ovat joko valtio-omisteisia, kauppakamari-pohjaisia (Saksa) tai elinkeinoelämän yhdistyksiä jotka ovat osin valtiorahoitteisia. Export-toimintojenkin osalta olennaista on organisaatioiden pysyvyys ja yhteinen sopimus elinkeinoelämän ja julkisen sektorin välillä rahoituksesta ja toiminnan hallinnoinnista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yhdistää muodostuvaan rahoituskeskukseen ja sen omistajaohjauksessa toimivaan yhtiöön innovaatorahoitukseen, kansainvälistymiseen ja viennin edistämiseen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien sekä matkailun edistämiseen liittyvät palvelut, strateginen ohjaus ja eräät julkisen vallan tehtävät. Lailla määritellään kokonaisuuden tavoitteet ja rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävät. Toiminnan organisointi tapahtuu lain tultua voimaan ja jatkuu liikkeenluovutusten ja muun suunnittelun vaatiman tarpeellisen ajan puitteissa.

Johtoon, strategiaan ja viranomaistehtäviin keskittyvät tehtävät hoitaa rahoituskeskus ja operatiiviseen asiakaspalvelutoimintaan liittyviä tehtäviä hoitaa yhtiö. Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostama Business Finland –kokonaisuus toimisi sekä kotimaassa että kansainvälisesti palvelen kansainvälistymällä kasvua hakevia suomalaisia yrityksiä, elinkeinoelämän uudistumista tukevia suomalaisia korkeakouluja ja tutkimusorganisaatioita sekä julkisia ja kolmannen sektorin organisaatioita, Suomeen suuntautuvia investointihankkeita valmistelevia ulkomaisia toimijoita sekä matkailualaa.

Yhdistämällä Finpron ja Tekesin asiantuntijat samaan johtamisjärjestelmään uudesta Business Finland -toimijasta muodostettaisiin yhtenäisesti johdettu asiakaspalvelukokonaisuus, jossa yhdistyisi kansainvälinen liiketoimintaosaaminen tutkimus, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan tuntemukseen. Tekesillä ja Finpro Oy:llä on nykyisin yhteensä yli 600 asiantuntijaa 16:ssa paikkakunnalla kotimaassa sekä lähes 40:ssä toimipisteessä ja yli 30:ssä maassa eri

puolilla maailmaa. Yhdessä ulkoministeriön edustustoverkoston kanssa Business Finland muodostaisi aiempaa vahvemman Team Finland -verkoston maailmalla. Innovaatiotoimintaa ja kansainvälistymistä tukevat palvelut täydentäisivät toisiaan ja muodostaisivat yhdessä ulkomaisten investointien ja matkailun edistämispalvelujen kanssa kokonaisuuden, jota voitaisiin ohjata yhtenäisellä strategialla.

Esitys tukisi hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Business Finland -kokonaisuuden tavoitteena on myös kohdentaa henkilöresursseja enemmän asiakasrajapintaan sekä kotimaassa että erityisesti ulkomailla. Toimintaa kehitettäisiin jatkossa siten, että operatiivinen asiakaspalvelutoiminta voidaan suurimmaksi osaksi tehdä yhtiössä.

Innovaatiotoiminnan edistämisen resurssit Suomessa ovat kansainvälisten vertailujen mukaan alle OECD-maiden keskiarvon (OECD Reviews of Innovation Policy: Finland 2017). Myös kansainvälistymisen resurssit Suomessa ovat alustavien arvioiden mukaan ilmeisesti alle kilpailijamaiden tason. Uusi rakenneratkaisu mahdollistaisi toiminnan kehittämisen tulevina vuosina siten, että julkiset panostukset saataisiin kohdennettua yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta tehokkaammin elinkeinoelämän uudistumisen, kansainvälisen kilpailukyvyn ja talouden kasvun tueksi.

Tekesin ja Finpron toimintojen uudistamisella pyritään vähentämään yrityspalvelujärjestelmän rakenteen sirpaleisuutta ja lisäämään kustannustehokkuutta sekä varmistamaan palveluiden korkea laatu ja lisäarvo uudistumista ja kansainvälisen liiketoiminnan kasvua tavoitteleville asiakkaille. Uudistamisella parannetaan asiakaspalvelua siten, että sekä innovaatiotoiminnan että viennin edistämisen palvelut saadaan yhdestä pisteestä – yhtiö vastaa operatiivisesta asiakaspalvelusta. Innovaatiotoiminnan ja kansainvälistymisen palveluista muodostetaan yhtenäinen palvelupolku yritysten kasvun ja kansainvälistymisen eri vaiheisiin. Uudella toimintatavalla on paremmat edellytykset vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin.

Business Finlandin tavoitteena on auttaa suomalaisia innovaatiotoimijoita aiempaa tiiviimpään yhteistyöhön kansainvälisten osaamiskeskittymien kanssa. Tarkoitus on lisätä maailmalla tuotetun uuden tiedon hyödyntämistä Suomessa ja auttaa suomalaisia toimijoita kytkeytymään globaaleihin osaamis- ja liiketoimintaverkostoihin. OECD suosittelee Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälistämistä 6/2017 julkistetussa arvioinnissaan.

Maakuntauudistuksen edetessä Business Finlandista tulee valtakunnallinen yhteistyökumppani maakuntien elinkeinopalveluille. Uusi viraston ja yhtiön muodostama kokonaisuus ryhtyy paitsi toteuttamaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa myös rakentamaan yhteistoimintaa maakuntien ja muiden alueellisten kehittämisorganisaatioiden kuten kaupunkien ja näiden kehitysyhtiöiden kanssa. Kasvun aikaansaaminen edellyttää sekä alueellisia että kansallisia toimia. Maakunnalliset kasvupalvelut tulevat lisäämään myös Business Finlandin asiakaskuntaa. Yhä suurempi osa palveluista tuotetaan digitaalisesti mikä myös lisää yhteistyömahdollisuuksia Business Finland kokonaisuuden ja maakuntien välillä.

Viraston tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Myös yhtiön tehtäviä voitaisiin tarvittaessa säätää valtioneuvoston asetuksella.

Business Finland –yhtiön toiminta

Yhtiön toiminta vastaisi käynnistysvaiheessa pääpiirteissään Finpro Oy:n tämän hetkistä toimintaa sekä uusia laissa säädettäviä tehtäviä. Finpro Oy:n henkilöstön on suunniteltu jäävän kokonaisuudessaan BF-yhtiöön. Yhtiöön sijoitettaisiin lisäksi Innovaatiorahoituskeskus Tekesin edistämistoimintoja sekä eräät suppeammat rahoituspäätökset. Yhtiöön jäävät Finpron nykyiset toiminnot kuten viennin ja kansainvälistymisen edistäminen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja matkailunedistäminen. Näitä koskevan yksityiskohtaisemman kuvauksen osalta viitataan kohtaan Nykytila.

Business Finland –kokonaisuuteen kuuluva Business Finland –yhtiö olisi valtion täysin omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjaus toteutuu rahoituskeskuksen toimesta. Yhtiö ei olisi suoraan valtion budjettitalouden piirissä, vaan rahoituskeskus ostaisi yhtiöltä palveluita palvelusopimuksella. Organisoinnin tavoite on että julkisen vallan tehtävät eriytetään pääsääntöisesti virastoon ja toimeenpanevat palvelutehtävät toteutetaan yhtiössä lukuun ottamatta edellä mainittuja pienempiä rahoituspäätöksiä, jotka tehtäisiin yhtiössä. Alkuvaiheessa yhtiöön siirtyisi Tekesin eräitä tuki-, neuvonta- ja asiakaspalvelutoimintoja, joiden kokonais-htv –määrä olisi noin 30. Toimintojen organisointia jatkettaisiin kuitenkin edellä mainitun tavoitteen saattamiseksi. Karkea arvio nykyisen henkilöstön lopullisesta htv-jakaumasta viraston ja yhtiön välillä olisi rahoituskeskuksessa noin 200 ja yhtiössä noin 400 henkilötyövuotta.

Yhtiö tuottaisi rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Yhtiö vastaisi Business Finlandin asiakkuusprosessin ensivaiheen asiakaspalvelusta ja potentiaalisten asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista yhteistyössä muiden TF-toimijoiden kanssa. Yhtiö vastaisi Business Finlandin asiakashankinnasta, asiakastietojen keräämisestä ja analysoimisesta, asiakaskentän aktivoimisesta sekä Business Finlandin palveluvalikoiman ja rahoitusmahdollisuuksien markkinoimisesta. Yhtiö tuottaisi palvelusopimuksen mukaisia asiantuntija- ja neuvontapalveluja muihin asiakkuusprosessin vaiheisiin sekä vastaisi tarvittavien tieto- ja neuvontapalvelujen tuottamisesta rahoituskeskukselle rahoituspäätösten tekemistä varten.

Edistämistoiminnot (kuten verkottamis-, aktivointi- ja neuvontatoiminnot) toteutettaisiin pääosin yhtiössä, mikä helpottaisi toiminnan nopeaa kehittämistä ja markkinapyyntien arviointia. Yhtiössä toteutettaisiin rahoituskeskuksen ohjauksessa Business Finland -strategiaa. Innovaatioiden ja viennin edistäminen olisi sellainen julkinen tehtävä jota yhtiö toteuttaisi operatiivisella tasolla rahoituskeskuksen johdolla ja yhteistyössä muiden Team Finland -toimijoiden kanssa. Business Finland –kokonaisuus toimisi edistämistehtävissä kilpailutilanteessa muiden valtioiden ja erityisesti Suomen keskeisten kilpailijamaiden kanssa.

Rahoituspäätökset

Rahoituspäätösten valmistelussa ja rahoitukseen liittyvissä muissa päätöksissä Rahoituskeskus hyödyntäisi Yhtiön hankkimia tietoja asiakkaista ja hankkeista sekä markkina-analyysijä. Rahoituspäätösten teko määriteltäisiin yksityiskohtaisemmin työjärjestyksessä. Rahoituskeskus sopisi yhtiön kanssa palvelusopimuksella tarvitsemistaan tietopalveluista.

Sekä Rahoituskeskus että yhtiö toimisivat valtionapuviranomaisina. Yhtiö voisi tehdä rahoituskeskuksen ohjauksessa Euroopan unionin asetuksessa 1407/2013 tarkoitettuja de minimis -ehtoisia päätöksiä korkeintaan 100.000 euroon saakka. Kyse olisi pienistä, vähän harkintaval-

taa edellyttävistä päätöksistä ja rahoitustuotteista, joilla olisi rahoituskeskuksen ohjauksessa ennalta määritellyt ehdot ja edellytykset. Rahoituskeskus voisi myöntää avustusten lisäksi valtionavustuslain (688/2001) mukaisia ja valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ja valtionontakuusta annetun lain (449/1988) mukaisia lainoja. Tukimuotoja koskevat säädökset on kuvattu edellä kappaleessa 2.2. Tarkoituksena on säilyttää Tekesin nykyiset tukimuodot mutta rajaamalla mahdollisuutta uusiin tukimuotoihin, joihin valtion talousarviossa on annettu valtuutus. Rahoituksen lisäksi myös palvelut voivat sisältää valtiontukea. Lain voimaan tullessa ja toiminnan alkuvaiheessa rahoituskeskus vastaa kuitenkin kaikista rahoituspäätöksistä. Tämä johtuu ennen muuta tietojärjestelmiin liittyvistä syistä.

Merkittävänä julkisen vallan käyttönä on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa pidettävä maksetun tuen takaisinperintää, maksatuksen keskeytystä, maksatuksen lopettamisesta ja tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia. Siten rahoituskeskus tekisi sekä rahoituskeskuksen että yhtiön myöntämää valtiontukea koskevat takaisinperintä- ja maksatuksen keskeyttämis- ja lopettamispäätökset sekä päättäisi tuensaajiin kohdistuvista tarkastuksista valtionavustuslain (688/2001) ja valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ja valtionontakuusta annetun lain (449/1988) mukaisesti.

Yhtiön päätöksentekomenettelyyn valtioneuvoston päätöksissä sovellettaisiin hallinnon yleislakeja kuten hallintolakeja (434/2001) ja lakia viranomaisten julkisuudesta (621/1999). Laissa säädettäisiin myös muutoksenhausta rahoituskeskuksen ja yhtiön valtioneuvoston päätöksissä tekemisiin päätöksiin. Eräät rahoituskeskuksesta yhtiölle siirrettävät sisäiset hallinto- ja palvelutehtävät eivät sisällä julkisen vallan käyttöä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Elinkeino- ja innovaatiotoiminnan edistäminen julkisen vallan toimesta on tärkeä osa valtion toimintaa, jolla edistetään elinkeinoelämän uudistumista, kasvua ja menestystä kansainvälisillä markkinoilla sekä talouskasvua ja suomalaista hyvinvointia.

Elinkeinoministeri asetti 6.10.2016 työryhmän laatimaan ehdotuksen Team Finland –toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Työryhmä julkaisi väliraportin 17.11.2016 joka sisälsi ehdotuksia toiminnan parantamiseksi ja lisäksi käynnisti arvioinnin mahdollisuuksista yhdistää Finpron ja Innovaatiokeskus Tekesin toiminnot yhdeksi organisaatioksi sekä yhdistää ulkomaanverkosto yhdeksi kokonaisuudeksi.

Rakennetarkastelun tavoitteet määriteltiin seuraavasti: yrityspalvelujärjestelmän yksinkertaistaminen, pk-yritysten viennin kaksinkertaistaminen tarjoamalla innovaatio- ja kansainvälistymispalvelut laajemman yritysjoukon ulottuville, innovaatiojärjestelmän kansainvälistäminen OECD:n innovaatiojärjestelmästä tekemän arvioinnin mukaisesti sekä maakuntauudistuksen tukeminen vahvalla kansallisella innovaatorahoitus- ja kansainvälistymispalveluja tuottavalla toimijalla.

Vaihtoehtona olisi koko Business Finland –kokonaisuuden yhtiöittäminen. Rahoitustoiminnan siirtoa osakeyhtiöön ei kuitenkaan voida kokonaisuudessaan toteuttaa perustuslaista johtuvien rajoitusten vuoksi. Yhtiöittämisellä olisi saavutettavissa monia niistä eduista, joita nyt valittu toteuttamismalli tarjoaa kuten nopeampi reagointi markkinoiden muutoksiin ja asiakkaiden tarpeisiin nähden sekä rekrytointitoiminta, mutta koko toiminnan muuttaminen yhtiömuotoi-

seksi ei kuitenkaan edellä mainituista syistä ole tarkoituksenmukaista operatiivista toimintaa laajemmin.

Toisena vaihtoehtona olisi kaiken toiminnan muuttaminen virastomuotoiseksi. Tällä ratkaisulla kuitenkin menetettäisiin monia niistä alla kuvatuista eduista, joita yhtiömuotoinen toimintamalli tarjoaa. Yrityksille tarjottavat palvelut on syytä järjestää operatiivisella tasolla yhtiömuotoisena kevyesti säädeltynä ja tarvittaessa nopeasti muutettavana ja uudelleen suunnattavana toimintana. On tarkoituksenmukaista järjestää toiminnot jotka eivät sisällä julkisen vallan käyttöä hoidettavaksi yhtiömuotoisesti. Yhtiömuoto mahdollistaa myös nopeuden ja joustavuuden mahdollisissa tulevilla yritysjärjestelyissä.

Erityisesti Finpron nykyisen toiminnan muuttaminen virastomuotoon ei tarjoaisi niitä edellä mainittuja etuja joita yhtiömuotoisesta toiminnasta voidaan saada esimerkiksi palvelutoiminnan ja toiminnan strategisten muutosten osalta.

Edellä mainituista syistä valituksi vaihtoehdoksi nousisi viraston (rahoituskeskus) ja yhtiön muodostama kokonaisuus, jossa julkista valtaa sisältävät tehtävät säädettäisiin pääasiassa viraston tehtäviksi ja muu operatiivinen toiminta, erityisesti asiakaspalvelu jossa yhdistyy innovaatioiden sekä kansainvälistymisen ja viennin edistämisen palvelut, olisi yhtiön tehtäväkenttää. Ulkomailla yhteistyötä tiivistettäisiin nykyrakenteella. Business Finland -kokonaisuuden ohjaamisesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriössä yksi taho nykyisen kahden sijaan. Ulkomaanverkostossa Business Finland –asiantuntijat toimisivat tiiviisti osana kohdemaiden ulkomaantiimejä.

Ulkomaanverkoston osalta toimittaisiin nykyrakenteella, jossa Business Finlandin ulkomaanverkosto toimisi pääsääntöisesti yhtiössä. Yhteistyötä ulkoministeriön kanssa tiivistettäisiin. Ulkoministeriön ja Business Finlandin ulkomaantoiminnoilleen asettamat tavoitteet, resurssointi ja muut avainkysymykset vahvistettaisiin yhteisesti ulkoministeriön ja Business Finlandin yhdessä sopiman prosessin mukaisesti. Edustustojen päällikköjen roolia maajohtajina kohdemaissa vahvistettaisiin erityisesti ulkomaantiimien TF- vuosisuunnitelmien täytäntöönpanon ohjauksessa ja Team Finland –toimijoiden yhteistyön koordinoinnissa. Ulkomaantoimintojen osalta ulkoministeriö ja Business Finland vastaisivat edelleen omasta toiminnastaan mukaan lukien työn laatu ja sisältö.

Valitun mallin hyödyt

Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä yhtiömuotoinen erityisesti asiakaspalveluun keskittynyt toimija voi vastata vaikeasti ennakoitaviin asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksiin ketterämmin kuin virastomuotoinen toimija. Mahdollinen merkittävän julkisen vallan käyttö (perustuslaki 124 §) säilyisi kuitenkin rahoituskeskuksessa. Tämä on yksi tärkeä syy siihen, miksi uuden toimijan rakenteeksi ja johtamismalliksi ehdotetaan viraston (rahoituskeskus) ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta.

Viraston ja yhtiön yhteistyömallin suurimpana etuna voidaan kuitenkin pitää sitä, että Business Finland – kokonaisuuden käytännön toiminnassa voidaan toteuttaa julkisen vallan käyttöä perustuslain sallimalla tavalla silloin kun se on tarpeellista tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yhtiömuodossa on helpompi toimia operatiivisissa asiakaspalvelukysymyksissä kuten esimerkiksi kansainvälisen liiketoiminnan asiantuntijoiden rekrytoinnissa, toiminnan painopistealu-

eiden nopeassa muuttamisessa laissa säädetyn tehtäväkentän puitteissa ja resurssien uudelleenkohdentamisessa. Yhtiössä tehtävä työ poikkeaa merkittävästi tavanomaisesta virastotyöskentelystä, koska yhtiöllä ei lähtökohtaisesti olisi julkisen vallan tehtäviä lukuun ottamatta eräitä kokonaisuuden kannalta pienempiä rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiä. Yhtiö toimisi elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnittelussa luotettuna tiedon ja näkemyksen välittäjänä elinkeinoelämän ja viranomaisten välillä. Yritysmäisellä palveluasenteella ja tiiviissä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa toimiva yhtiö olisi myös vahva operatiivinen väline valtion elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimeenpanossa ja myös mahdollinen väline toteutettaessa tulevia yrityspalveluiden järjestelyjä valtiokonsernissa.

Yhtiötä voitaisiin hyödyntää myös puitteena Business Finland -kokonaisuuden sisäisten palvelujen tehokkaalle organisoinnille.

3.3 Ehdotukset

Uusi kokonaisuus muodostuisi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja asiakastoinninnoista vastaavasta Business Finland -yhtiöstä, johon kootaan innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Uudella Business Finland -kokonaisuudella olisi käynnistyessään yli 600 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä toimintaa 16 paikkakunnalla Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaisi toimintansa 1.1.2018.

Toiminnallinen yhdistäminen tukisi hallituksen yleisiä elinkeinopoliittisia tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, yksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena olisi myös kohdentaa henkilöresursseja enemmän asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin kotimaan toimintoihin tehostamalla.

Rahoituskeskus ja yhtiö muodostaisivat tiiviin yhtenäisesti johdettavan toiminnallisen kokonaisuuden. Työ- ja elinkeinoministeriö tulostajaisi virastoa ja asettaisi kokonaisuudelle strategiset tulostavoitteet ja resurssit. Rahoituskeskuksen pääjohtaja vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta. Rahoituskeskus tilaisi merkittävän osan operatiivisesta asiakaspalvelutyöstä yhtiöltä palvelusopimuksella kotimassa ja ulkomailla. Palvelusopimuksessa määritettäisiin vuosittain yhtiön kulloisetkin suunnittelukauden tavoitteet ja toimenpiteet sekä palvelusta maksettava korvaus. Palvelusopimukseen sisältyisi myös suunnitelma toiminnan painopisteistä ja kehittämisestä tulevana vuosina.

Rahoituskeskuksen ja yhtiön pääpiirteittäinen tehtäväjako määritellään laissa. Operatiivisia asioita koskeva yksityiskohtainen tehtäväjako rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken sekä yhtiön organisoituminen voivat täsmentyä uudistuksen toimeenpanon edetessä muun muassa markkinoiden tarpeiden mukaan. Tarkoituksena olisi siirtää viraston tekemiin päätöksiin liittyvää operatiivista tutkimus- ja selvitystyötä yhtiöön samoin kuin yritysten, tutkimusorganisaatioiden sekä julkisten palveluntuottajien aktivointi innovaatiotoimintaan ja yhteistyöhön. Tehtävien siirtymisen johdosta myös siirtyviä tehtäviä Tekesissä hoitava henkilöstö siirtyisi yhtiöön liikkeenluovutuksilla lain tultua voimaan. Alustavan arvion mukaan rahoituskeskukseen tulisi noin 200 henkilöä, yhtiöön noin 400.

Yhtiö huolehtisi pääasiassa Business Finland –asiakaspalvelusta. Yhtiö tuottaisi rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Yhtiö voisi tehdä myös valtiontukipäätöksiä joiden arvo ei ylittäisi 100.000 euroa. Yhtiö voisi tehdä tai teettää myös tki- ja kansainvälistymisrahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Yhtiö tuottaisi viraston ohjauksessa Finpro Oy:lle nykyisin kuuluvat operatiiviset palvelut kuten yritysten kansainvälistämiseen liittyvät neuvonta- ja verkottumispalvelut sekä muut kansainvälistymisen ja viennin edistämisen palvelut, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen palvelut samoin kuin em. osa-alueisiin liittyvä ohjelmatoiminta.

Yhtiö hoitaisi tehtävänsä liittyvää kansainvälistä toimintaa. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio yhteistyössä UM:n kanssa.

Rahoituskeskus vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6§:ssä säädetään.

Business Finland –kokonaisuuden käytännön toiminta

Julkisen vallan tehtävät (rahoitukseen liittyvät päätökset) eriytetään pääsääntöisesti rahoituskeskukseen ja toimeenpanevat palvelutehtävät kuten asiakaspalvelu, neuvonta, aktivointi ja verkottumispalvelut toteutetaan yhtiössä. Arvio kokonaisuuden htv-jakaumasta on, että virastossa työskentelisi muutosten toteuttamisen jälkeen noin 200 ja yhtiössä noin 400 henkilöä.

Yhtiölle siirtyisi organisoitumisen edetessä kokonaisvastuu Business Finlandin ensivaiheen asiakaspalvelusta, millä tarkoitetaan asiakkaiden tunnistamista, palvelutarpeen arviointia, neuvontaa sekä asiakkaan ohjaamista tämän tarvitsemiin palveluihin. Asiakastieto (asiakastietokanta, yrityksen profiili, tapahtumatiedot, kontaktitiedot) kerättäisiin rahoituskeskuksen kanssa operoitavaan asiakastietokantaan.

Yhtiö vastaisi Business Finlandin asiakashankinnasta, keräisi tietoja yrityksistä, aktivoisi asiakaskenttää ja myös markkinoisi Business Finland palveluvalikoima ja rahoituspalveluja. Näistä tiedoista kertyisi asiakastietokanta joka olisi myös muiden Team Finland-toimijoiden kuten UM:n ja Finnveran käytettävissä asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti (laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä 293/2017).

Rahoituskeskus vastaa hakemuksesta tehtävän päätöksen valmistelusta ja tekemisestä. Yhtiössä tutkittaisiin tietokannoista asiakastieto sekä relevantti markkinatieto ja laaditaan toimintaympäristöanalyysi. Tietokooste toimitetaan virastoon jossa vireille tulleeeseen hakemukseen laaditaan päätösesitys, tehdään esittely ja rahoituspäätös.

Yhtiö toimisi tiiviissä yhteistyössä maakunnallisten yrityspalvelutoimijoiden kanssa jotta viennin edistämisen palvelut olisivat kattavasti ja saumattomasti kansainvälistymällä kasvua hakevien yritysten saatavilla ja yhteistyö ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisessä sujuvaa.

Edistämistoiminnot olisivat pääosin yhtiössä, mikä helpotaisi toiminnan nopeaa kehittämistä ja markkinaputteen arviointia. Yhtiössä tapahtuisi myös Business Finlandin asiakaspalvelustrategian toimeenpano. Innovaatiotoiminnan kansainvälistymisen, viennin, investointien ja matkailun edistäminen on julkinen tehtävä jota yhtiö toteuttaisi operatiivisella tasolla yhteis-

työssä muiden Team Finland -toimijoiden kanssa. Business Finland –kokonaisuus toimisi edistämistehtävissä kilpailutilanteessa muiden valtioiden ja erityisesti Suomen keskeisten kilpailijamaiden kanssa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Tässä lakiehdotuksessa luotaisiin uusi johtamismekanismi eräiden valtion elinkeino- ja innovaatiotoiminnan edistämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi ja määriteltäisiin myös operatiiviset käytännön asiakaspalvelutehtävät joita yhtiö toteuttaisi.

Osakeyhtiömuotoinen toiminta Business Finlandissa olisi omiaan tehostamaan palvelutoimintaa. Team Finland –kokonaisuuteen kuuluvien palveluiden kehittämisessä olisi tällaisella yhtiöllä nähtävissä tehokkuushyötyjä.

Rakennemuutoksen ja liiketoimintasiirron vuoksi syntyisi alussa eräitä kertaluonteisia kustannuksia erityisesti IT-järjestelmien muutoksista sekä siirtyvän henkilöstön lisäeläkejärjestelyistä. Myös brändin ja viestinnän uudistaminen aiheuttaisi kustannuksia. Alustava arvio kaikista siirtymävaiheen kustannuksista on 7,6 miljoonaa euroa. Tekesin ja Finpron brändit suojattaisiin kuitenkin mahdollista vastaista käyttöä varten ja myös mahdollisen harhaanjohtavan kilpailevan käytön rajoittamiseksi. Lisäkustannukset katetaan Business Finlandin toimintamenomäärärahasta tai tarvittaessa uudelleenkohdennuksin.

Vaikutukset yrityksiin

Business Finland –uudistuksessa yhdistetään viennin edistäminen ja kansainvälinen liiketoimintaosaaminen entistä paremmin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä alkuvaiheen yritystoiminnan tukemiseen. Näiden yrityspalvelujen ja –tukien onnistunut yhteensovittaminen ja saumaton asiakaspalvelu vaikuttavat siten, että nykyistä suurempi osuus uusista yrityksistä harjoittaisi ensimmäisten toimintavuosiensa aikana kansainvälistä liiketoimintaa ja olemassa olevat, varsinkin pk-yritykset, hyödyntäisivät nykyistä tehokkaammin kansainvälisen markkinoiden liiketoimintamahdollisuuksia, ja kasvattaisivat liiketoimintaansa nykyistä nopeammin globaaleilla markkinoilla.

Yrityspalveluiden kehittämistä tarvitsevat erityisesti uudet, nopeasti kansainvälistyvät yritykset. Erityisesti pk-yritysten osalta voidaan Suomessa nähdä kasvupotentiaalia verrokkimaihin nähden. Pohjoismaiden ministerineuvoston projektissa pohjoismaiden tilastoviranomaiset selvittivät elinkaarensa alkuvaiheessa kansainvälistyneiden, eli kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana vientiä harjoittaneiden nk. born globals –yritysten, merkitystä kansantaloudelle ja työllisyydelle (Pohjoismaiden ministerineuvosto (2016): Services and Goods Exports from the Nordics – Strongholds and profiles of exporting enterprises. TemaNord 2016:555). Tutkimuksen mukaan Suomen ja Ruotsin ajanjaksolla 2008 - 2011 perustetuista yrityksistä noin yksi prosentti vuosittain oli nk. born global –yrityksiä. Yritysten kehitystä on tutkimuksessa seurattu vuoteen 2014. Tanskassa ja Islannissa niitä oli noin viisi prosenttia ja Norjassa noin kaksi prosenttia. Verrokkimaihin nähden Suomessa voisi siten olla enemmän varhaisessa vaiheessa kansainvälistyneitä, nk. born global –yrityksiä.

Nopeasti kansainvälistyvät yritykset myös työllistävät enemmän. Kaikissa pohjoismaissa born global –yritykset työllistivät kolmantena toimintavuotenaan vähintään kaksinkertaisesti verrattuna muihin nuoriin yrityksiin. Raportin mukaan Suomessa born global –yritykset työllistivät kolmantena toimintavuotenaan 2,7 henkilötövuotta, kun muut uudet yritykset keskimäärin työllistivät kolmantena toimintavuotenaan 1,2 henkilötövuotta. Nopeasti kansainvälistyvien yritysten osuuden kasvattaminen edesauttaisi siten työllisyyden paranemista.

Jos Suomen uusista yrityksistä 2 prosenttia olisi born global –yrityksiä, kuten Norjassa, ja niiden työllisyysvaikutus ja eloonjäämisosuus pysyisivät nykyisellään, bruttotyöllisyysvaikutus olisi noin 22.700 henkilötövuotta ja jos osuus olisi 5 prosenttia, kuten Tanskassa, bruttotyöllisyysvaikutus olisi noin 23.700 henkilötövuotta. Nopeasti kansainvälistyvien yritysten osuuden kasvu voisi täten johtaa työvoiman kysynnän kasvuun 400 – 1400 henkilötövuodella vuodessa. Vaikutus työntekijöiden lukumääränä ilmaistuna voi olla suurempi, jos osa uusista työpaikoista on osa-aikaisia.

Vaikka born global –yritykset ovat keskeisiä viennin ja työllisyyden kasvun kannalta on Business Finland –uudistuksen tavoitteena saada myös alkavia yrityksiä laajempi yritysasiakunta, pk-yritykset kokonaisuutena, kansainvälistymään ja kasvamaan. Strategisena tavoitteena on monipuolistaa Suomen viennin rakennetta ja sen myötä myös vaimentaa tiettyjen alojen vientikysynnän vaihteluista johtuvia voimakkaita suhdannevaihteluja.

Business Finland on yrityksille selkeämpi palveluntarjoaja kuin erilliset Tekes ja Finpro. Asiakaspalveluun keskittyvä vahva yhtiö pystyy neuvomaan suuremman lukumäärän yrityksiä ja päällekkäistä asiakastyötä poistamalla yrityksille tarjottava palvelu selkeytyy. Uudistuksen myötä resursseja viennin kohdemaissa pystytään vahvistamaan jolloin yrityksille on tarjolla nopeammin ja asiantuntevampaa tietoa vientimarkkinoista. Ulkomaiset investoinnit saadaan paremmin kytketyksi suomalaisiin verkostoihin ja yhteistyöhön ja niitä saadaan hyödynnettyä strategisemmin toimintaympäristön kehittämisessä. Ulkomaisten investointien hankkimiseen on uudistuksen myötä käytettävissä monipuolisempi välineistö mukaan lukien innovaatio-ahoitus.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Innovaatio-ahoitus Tekes ja Finpro Oy ovat tällä hetkellä kaksi erillistä työ –ja elinkeinoministeriön toimialan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa edistävää toimijaa, joita ohjataan työ- ja elinkeinoministeriön kahdelta eri osastolta, elinkeino- ja innovaatio- osastolta sekä yritys- ja alueosastolta. Kun Tekesin ja Finpron yhteistyö perustuu lähinnä keskinäiseen koordinaatioon, yhtenäinen ohjaus- ja johtamismalli puuttuu. Esityksellä luodaan selkeä työnjako ja ohjaus. Ministeriö keskittäisi Business Finland -ohjauksen yhdelle taholle.

Rahoituskeskus saisi palvelutoimintaa ohjaavan ja tilaavan roolin suhteessa yhtiöön, joka tuottaisi Business Finland –kokonaisuuden asiakaspalvelut sekä tukipalveluita.

Esityksellä laajennettaisiin Innovaatio-ahoituskeskus Business Finlandiksi nimensä muuttavan Tekesin tehtäviä kattamaan Finpro Oy- nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:ssä tarkoitetut tehtävät, jotta rahoituskeskuksella olisi toimivaltaa ohjata ja tilata näitä tehtäviä koskevia palveluja yhtiöltä. Julkisen vallan tehtävät olisivat pääasiassa rahoituskeskuksen tehtäviä lukuun ottamatta yhtiön tekemiä pienempiä valtiontukipäätöksiä.

Nykyiset Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (momentti 32.20.06) sekä valtionavustus Finpron toimintaan (momentti 32.50.41) yhdistetään vuoden 2018 talousarviossa rahoituskeskuksen toimintamenomomentiksi. Hallituksen esityksessä vuoden 2018 talousarvioksi rahoituskeskuksen toimintamenoihin on budjetoitu noin 83 miljoonaa euroa. Rahoituskeskuksen toimintamenoista suurin osa budjetoitaisiin ostopalveluihin, koska virasto ostaisi suurimman osan (arviolta 2/3) Business Finlandin toiminnasta yhtiön palveluna.

Valtiolle aiheutuvat kustannukset Business Finlandin toiminnasta eivät muuttuisi Tekesin ja Finpron yhdistämisen seurauksena. Kertaluontoisina kustannuksina muutoksista arvioidaan aiheutuvan noin 7,6 miljoonaa euron kulut.

4.3 Kilpailupoliittiset vaikutukset ja valtiontuki

Esityksellä ei ole arvioitu olevan suoranaisia kilpailupoliittisia vaikutuksia. Mikään muu yhteisö ei Suomessa harjoittaisi samaa toimintaa kuin yhtiö. Nykymuotoinen Finpro ei toimi kilpailuilla markkinoilla eikä harjoita liiketoimintaa, eikä näitä tulisi myöskään yhtiön tehtäviin.

Valmistelussa on pyritty varmistamaan, ettei valittuun toimintamalliin liittyisi EU:n valtiontukisääntöjen näkökulmasta ristiriitaisia toimintatapoja tai rahavirtoja. Koska kysymyksessä on kuitenkin täysin uudenlainen organisaatio, joka poikkeaa sekä Suomessa aiemmin käytetyistä että muissa maissa käytössä olevista malleista, on mahdollista, että EU:n komissio voi jatkossa esittää myös uutta toimintamallia koskevia tarkentavia kysymyksiä. Jos komission kannanottojen johdosta on tarpeellista muokata uuden organisaation toimintatapoja, se tehdään yhteistyössä komission kanssa.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Innovaatiotoimintaa ja kansainvälistymistä edistävien palvelujen kansallisella yhdistämisellä turvataan innovatiivista uudistumista ja nopeaa kansainvälistä kasvua tavoitteleville yrityksille sekä elinkeinoelämän uudistumista tukeville tutkimusorganisaatioille suunnattujen palvelujen asiakaslähtöisyys, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Nykyinen operatiivinen toiminta ja sen kehittäminen jatkuvat yhtiössä, mutta julkisen vallan tehtävät, sisällöllinen ohjaus ja resurssiohjaus kootaan rahoituskeskukseen.

Siirron tuloksena toimijoiden keskinäiset suhteet selkeytyvät ja luodaan edellytykset hallinnon kevenemiselle työn sisällön vaarantumatta. Suurimmat hyödyt ja vaikutukset saavutetaan, kun kansalliset ja alueelliset valinnat ja palvelut sovitetaan saumattomaksi kokonaisuudeksi. Osa-keiyhtiön johtaminen perustuu valtio-omistajan ja hallituksen väliseen luottamukseen, mikä antaa valtio-omistajalle myös vahvan instrumentin yhtiön ohjaamiseen.

Maakuntaudistuksen edetessä Business Finland rakentaa palveluita yhteistyössä maakuntien kanssa ja seuraa alueverkoston rakenne- ja ohjausmallin toimivuutta sekä tarjoaa kansainvälistymällä kasvua tavoitteleville yrityksille muuttuvassa toimintaympäristössä parhaan mahdollisen asiakaspalvelun asiakkaiden sijaintipaikasta riippumatta.

4.5 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset liittyisivät henkilöstön siirtoihin yhtiön palvelukseen. Uutta virastoa tai uutta yhtiötä ei perustettaisi. Innovaatorahoituskeskus Tekes ja Finpro Oy

jatkaisivat toimintaa uudella nimellä, muutetuilla tehtävillä ja uudistetulla johtamisjärjestelmällä.

Finpro Oy:n työntekijät jatkaisivat yhtiön palveluksessa vanhoina työntekijöinä. Työnantaja-vaihdostilanteita sääntelee virkamies- ja työoikeudessa niin sanottu liikkeenluovutusperiaate. Liikkeenluovutuksella tarkoitetaan valtion virkamieslain 5 e §:n mukaan valtion toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Työsopimuslain 1 luvun 10 §:n mukaan työnantajan liikkeenluovutuksella tarkoitetaan puolestaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava, pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Liikkeenluovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työ- ja virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle työnantajalle. Liikkeenluovutusperiaatteiden mukaan henkilöstö siirtyisi tehtäviensä siirtymisen mukana yhtiön palvelukseen lain tultua voimaan 1.1.2018 tai tämän ajankohdan jälkeen. Toimintojen ja henkilöiden siirtyessä rahoituskeskuksesta yhtiöön lain voimaantulon jälkeen sovelletaan siirtoon liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä siitä huolimatta täyttykö liikkeenluovutuksen kriteerit. Mikäli myöhemmin osoittautuu että on tarkoituksenmukaista siirtää muita tehtäviä yhtiöön, sovelletaan siirtoon liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä.

Rahoituskeskukseen jäävään henkilöstöön sovelletaan edelleen valtion virkamieslain sekä työ-sopimuslain säännöksiä. Tällä lakiehdotuksella ei ole vaikutusta Business Finland – kokonaisuuteen kuuluvan henkilöstön kokonaismäärään. Yhtiöön siirtyvä henkilöstö siirtyisi valtion virkamieslain ja työ-sopimuslain liikkeenluovutusperiaatteiden mukaisesti niin sanot-tuina vanhoina työntekijöinä ja säilyttäisi siirtymähetkellä voimassa olevat virka- tai työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Yhtiöön siirtyvien henkilöiden virat lakkaisivat ilman irtisanomista ja henkilöstö siirtyisi työsuhteeseen Yhtiöön. Siirtoon sovellettaisiin valti-on virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:ien ja työ-sopimuslain (55/2001) liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä. Virkojen ja virkasuhteiden lakkaaminen ei edellyttäisi suostumusta. Siir-tyvän henkilöstön työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät siirron yhteydessä Yhtiöön lain voimaan tultua. Jatkossa siirtyneeseen henkilöstöön sovellettaisiin valtion virka-mieslain sijasta työ-sopimuslakia. Palvelussuhteen lajin muuttumisella ei olisi vaikutusta pal-velussuhteen jatkuvuuteen.

Liikkeen luovutusta koskevista säännöksistä seuraa, että liikkeen luovutuksen piirissä olevat henkilöt siirtyvät luovutuksensaajan eli Business Finland Oy:n palvelukseen. Siirtyvien henki-löiden palvelussuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työ- ja vir-kasuhde-edut siirtyvät niin ikään sanottujen lakien perusteella suoraan liikkeen luovutuksen-saajalle. Luovutuksen saaja eli yhtiö on velvollinen noudattamaan voimassa olevien työ- vir-kaehtosopimusten määräyksiä kuluvan sopimuskauden loppuun.

Siirtyvät kokonaisuudet määritellään liikkeenluovutuksen yhteydessä. Osa rahoituskeskuksen henkilöstöstä jatkaisi saman toimijan palveluksessa tehtävien uudelleenjärjestelystä huolimatta. Lain voimaan tultua siirrettäisiin yhtiöön liikkeenluovutuksena arviolta 30 htv:tä, jotka alustava määrittelyn mukaan vastaisivat eräitä tuki-, neuvonta- ja asiakaspalvelutoimintoja.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Hallituksen esitysluonnoksesta on saatu lausunto seuraavilta tahoilta: Espoon kaupunki, Oikeusministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Puolustusministeriö, Ulkoministeriö, Valtiovarainministeriö, Akava ry, Arene ry (ammattikorkeakoulut), Finnvera, Finpro, Juko ry, ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus, Keskuskauppa-kamari, Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV), Matkailu- ja ravintolapalvelut MARA, Pardia ry, Sekes, Sitra, Suomen Akatemia, Suomen yrittäjät ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Teknologia- ja innovaatiokeskus ry, Tekes, Unifi ry (yliopistot), VNK omistajaohjaus/TF, VTT Oy, VTV, Ylemmät toimihenkilöt YTN ry.

Lisäksi lausuntopyynnöt on osoitettu ELY-keskuksille ja maakuntien liitoille, joilta on saatu lausuntoja. Esitysluonnos on lisäksi ollut nähtävillä ja kommentoitavana työ- ja elinkeinoministeriön kotisivuilla (www.tem.fi). Saaduista lausunnoista on laadittu yhteenveto joka on nähtävillä valtioneuvoston hankeikkuna -palvelussa.

Lausunnoissa kiinnitettiin erityisen paljon huomiota siihen, miten uusi Business Finland toimii osana Suomen elinkeino- ja innovaatiopoliittista kokonaisuutta erityisesti huomioon ottaen meneillään olevan maakuntauudistuksen. Lausujat, erityisesti ELY-keskukset ja maakuntien liitot, painottivat yhteistyön merkitystä yrityspalvelukokonaisuudessa. Eräissä lausunnoissa tuotiin esiin epäily siitä, että uudistuksen lopputuloksena syntyy lähinnä vain uusi hallinnollinen porras asiakkaan ja ministeriön väliin.

Lausunnoissa oli pääsääntöisesti elinkeino- ja innovaatiopoliittinen painotus, varsinaisia sää-dösteknisiä ja hallituksen esityksen sanamuotoihin liittyviä sisältökommentteja esitettiin niu-kemmin. OKM ja Arene ry toivoivat ammattikorkeakoulujen ja MTK ry maa- ja metsätalous-yrittäjien huomioimista.

Useissa lausunnoissa toivottiin myös laajempia selvityksiä ja tutkimuksia yrityspalveluiden asemasta, tulevaisuudesta sekä kansainvälisiä vertailuja. Yhtiön juridiset edellytykset tehdä hallintopäätöksiä aiheuttivat myös kommentointia. Eräissä lausunnoissa paljoksutttiin yhtiössä hoidettavien julkisten hallintotehtävien määrää. Oikeusministeriö katsoi että hallituksen esi-tysluonnoksessa ei ole perustuslain 124§:n kannalta riittäviä perusteluja yhtiömuodon tarkoi-tuksenmukaisuudesta eikä kaavailtua esittelymenettelyä yhtiöstä virastoon voida toteuttaa. VM lausunto oli samalla kannalla.

Saadut lausunnot on huomioitu erityisesti oikeudellisten kommenttien kuten julkisten tehtävi-en hoitamisen osalta. Lakiehdotus on tältä osin erilainen ja julkisen vallan tehtäviä jää viras-toon alkuperäistä suunnitelmaa enemmän. Lakitekniset kommentit ja korjausehdotukset on huomioitu. Lausunnoissa esitetty elinkeino- ja innovaatiopoliittinen keskustelu on saatettu mi-nisteriön johdon tietoon tulevan toiminnan ohjauksessa huomioitavaksi.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yh-teydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus.* Elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatiorahoituskeskus Business Finland sekä Business Finland osakeyhtiö muodostaisivat Business Finland –kokonaisuuden joka kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja ohjaukseen. Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (rahoituskeskus) vastaisi valtion kokonaan omistamien Business Finland osakeyhtiön (yhtiö) sekä Tekes Pääomasijoitus Oy:n omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6 §:ssä säädetään.

Muutos tähtää yrityspalveluiden selkiyttämiseen yhdistämällä innovaatio- ja vienninedistämispalveluiden asiakasrajapinnan ja toisaalta tekemällä nykyistä selkeämmän jaottelun julkisen vallan tehtäviin, jotka osoitetaan virastolle, sekä muihin tehtäviin, jotka toteutetaan yhtiössä. Tämä antaisi myös enemmän mahdollisuuksia toiminnan joustavaan kehittämiseen valtion ja julkisen vallan yrityspalvelukentässä tulevaisuudessa.

Rahoituskeskusta ja yhtiötä johdettaisiin yhtenä kokonaisuutena yhteisellä strategialla ja samoin yhtenäisellä johtamisjärjestelmällä. Nykyinen Tekesin ja Finpron erillinen johtamisjärjestelmä ei edistä niihin tavoitteisiin pääsemistä, joita valtioneuvosto on yrityspalvelujärjestelmälle asettanut. Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostama Business Finland -kokonaisuus tuottaisi ja tarjoaisi yrityspalveluita Business Finland –yhteisnimen alla. Operatiivisessa toiminnassa sekä asiakaspalvelussa kokonaisuudesta käytettäisiin yhteisnimeä Business Finland.

2 §. *Toiminnan tavoite.* Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostaman toiminnallisen kokonaisuuden tavoite olisi auttaa elinkeinoja uudistumaan ja kehittymään teknologian ja innovaatioiden keinoin, edistää kansainvälistä verkottumista sekä parantaa työelämän laatua. Toiminnan tavoitteena olisi kasvattaa arvonnäköä, vahvistaa elinkeinoelämän kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä, lisätä vientiä ja Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa matkailua. Pitkällä aikavälillä toiminnan tulisi parantaa tuottavuutta sekä luoda työöllisyyttä ja hyvinvointia.

Rahoituskeskuksen ja yhtiön toiminnan strategisella ja toiminnallisella yhdistämisellä edesautetaan yhden yhtenäisen asiakasrajapinnan luomista suhteessa asiakaskuntaan, mikä luo edellytykset tavoitteiden saavuttamiselle. Esimerkiksi innovaatio- ja viennin edistämiseen liittyviä palveluita käyttävät yritykset tarvitsevat kyseiset palvelut samanaikaisesti, jolloin on tarkoituksenmukaista, että yhtiössä hoidetaan asiakaspalvelutoimintaan liittyvää elinkeino- ja innovaatiopolitiikan täytäntöönpanoon liittyviä operatiivisia tehtäviä. Tämä mahdollistaa asiantuntijaresurssien yhdistämisen ja ns. yhden luukun palvelut.

3 §. *Rahoituskeskuksen tehtävät.* Rahoituskeskus tuottaisi rahoitus-, asiantuntija- ja verkostopalveluita, joilla se edistäisi:

- 1) innovaatioiden, teknologian sekä uuden liiketoiminnan kehittämistä;
- 2) tuloksellisia innovaatio- ja kokeilu ympäristöjä sekä innovaatiokyvykkyyttä;

- 3) tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä sen tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa;
- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua sekä yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvän osaamisen kehittämistä;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä; sekä
- 7) aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä.

Kyseinen luettelo kattaa nykyisten Innovaatorahoituskeskus Tekesin ja Finpro Oy:n keskeisimmät tehtävät. Kyse on valtiokonsernissa keskeisimmistä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan käytännön toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä. Tehtävissä korostuu sekä yrityskentän yhteydet että toimivat kontaktit korkeakoulu- ja tutkimuskenttään sekä innovaatorahoitusalan toimijoihin kuten myös tuleviin maakunnallisiin toimintoihin.

Rahoituskeskuksessa olisi kokonaisuuden johto sekä eräät tukitoiminnot. Yhtiöön koottaisiin edellä mainittuihin tehtäviin liittyvää edistämistoimintoja. Rahoituskeskus määritteli palvelusopimuksella kulloinkin yhtiöltä tarvittavat suoritteet. Rahoituskeskuksessa olisi riittävä asiantuntemus yhtiön toiminnan ohjaukseen osana elinkeino- ja innovaatiopolitiikan täytäntöönpanoa.

Rahoituskeskus toimisi 1—7 –kohdissa mainittuihin tehtäviin liittyvän valtiontuen osalta myös valtionapuviranomaisena. Rahoituskeskus hoitaisi myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä. Näiltä osin rahoituskeskus vastaisi käytännössä niistä tehtävistä, jotka nykyisin on säädetty Innovaatorahoituskeskus Tekesin tehtäviksi. Rahoituksella tarkoitetaan avustuksia ja lainoja niitä koskevan sääntelyn puitteissa. Lainat voivat olla myös pääomalainoja. Kyseisistä tukimuodoista on olemassa omat asetuksensa, joihin valmistellaan nimenmuutokset.

Rahoituskeskus suorittaisi lisäksi ne elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvitykseen, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulosohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Rahoituskeskuksen edellä mainituista tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 §. Kilpailuttaminen pienten ja keskisuurten yritysten puolesta. Lakiehdotuksen kohta vastaisi nykyisin voimassa olevaa Tekeslain 3 a §:ää. Rahoituskeskus voisi kilpailuttaa julkisista hankinnoista annettua lakia (1397/2016) noudattaen tavarantoimittajien ja palveluntuottajien niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat rahoituskeskukselta tai yhtiöltä valtionavustuslain (688/2001) mukaista rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan. Rakennusurakoita ei voitaisi rahoittaa.

Lähtökohtaisesti rahoituskeskuksen kilpailuttamia palveluita käyttäisivät ne yritykset, joiden tulisi muuten kilpailuttaa hankinnat hankintalain mukaisesti saadessaan tukea yli puolet han-

kinnan arvosta. Yritys voisi valita hankinnan toteuttajaksi toimittajan, jonka rahoituskeskus on yrityksen puolesta kilpailuttanut.

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitettaisiin nykyisin voimassa olevan säännöksen mukaisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen 2003/361/EY mukaisia yrityksiä.

5 §. Rahoituskeskuksen johtaminen. Pääjohtaja johtaisi, valvoisi ja kehittäisi rahoituskeskusta sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostamaa toiminnallista kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittäisi valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaisi toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Johtamisjärjestelmä on rakennettu korostamaan rahoituskeskuksen pääjohtajan aseman merkitystä ja päätösvaltaa rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostaman kokonaisuuden johtamisessa. Erityisesti ajatellen uuden toimintamallin käynnistämistä ja alkuvaihetta on tärkeää, että pääjohtajalla on keskeinen rooli organisaatioiden toimintaa koskevassa johtamisessa ja linjauksissa. Lainmuutoksella tavoitellaan innovaatio- ja viennin edistämiseen liittyvien palveluiden yhdistämistä, ja tällainen muutosprosessi edellyttää, että pääjohtajalla on riittävät hallinnolliset välineet johtaa muutosta.

Pääjohtaja vahvistaisi rahoituskeskuksen työjärjestyksen, jossa määriteltäisiin myös tarkemmin käytännön toimintaan ja merkitykseltään pienempiin päätöksiin liittyvät toimivallan delegoinnit. Työjärjestyksellä voitaisiin siirtää pääjohtajan ratkaisovaltaa rahoituskeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle.

Pääjohtaja päättäisi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007) tarkoitettujen, tämän lain 1 §:ssä mainittujen viraston hallinnoimien osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta. Omistajaohjauksen keskittämisellä pääjohtajalle korostetaan muutosjohtamisessa tarvittavaa dynamiikkaa.

Pääjohtajaksi nimitetyn tulee ennen tehtävän vastaanottamista antaa virkamieslain 8a §:n tarkoittama ilmoitus sidonnaisuuksistaan.

6 §. Rahoituskeskuksen johtokunta. Rahoituskeskuksella olisi johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittäisi kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittäisi johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Kahta vuotta on pidettävä voimakkaasti kehittyvässä ja muuttuvassa yritys kentässä sopivana johtokunnan toimikautena.

Johtokuntaan kuuluisi vähintään viisi ja enintään kymmenen rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaisi työ- ja elinkeinoministeriötä. Johtokunnan määrää harkittaessa on syytä huomioida, että Business Finland –kokonaisuuteen voi kuulua myös neuvottelukuntia.

Johtokunnan jäseneksi ei voitaisi nimittää rahoituskeskukseen tai yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä, lukuun ottamatta henkilöstön edustajaa.

Pääjohtaja toimisi johtokunnan esittelijänä. Pääjohtajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa. Kyseessä ovat valtionhallinnossa tavanomaiset lähinnä kokousten organisointiin liittyvät tekniset järjestelyt.

Rahoituskeskuksen henkilöstö valitsisi johtokuntaan keskuudestaan edustajan, jolla olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

7 §. Johtokunnan tehtävät. Johtokunta ohjaisi, seuraisi ja valvoisi Business Finland –kokonaisuuden toimintaa. Johtokunta päättäisi Business Finland -kokonaisuuden yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet ja omistajaohjauksen periaatteet/linjaukset. Johtokunnan roolin määrittelyyn vaikuttaa tarve korostaa pääjohtajan asemaa erityisesti uuden toimintamallin käyntiinlähtö- ja toiminnan alkuvaiheessa.

Johtokunta päättäisi rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen viraston tehtäväalueeseen kuuluvien hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa. Tarkempia säännöksiä rahoituksen myöntämisen perusteista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Rahoituskeskuksessa tehtäisiin rahamäärältään erisuuruisia rahoituspäätöksiä, joiden suhteen päätösten hierarkkinen taso määriteltäisiin työjärjestyksessä.

Johtokunta toimisi päätöksentekotilanteissa kollektiivina jossa puheenjohtajan ääni ratkaisisi, mikäli äänestyksessä tulee tasatulos. Johtokunnan kokoonpanosta, johtokunnan muista tehtävistä ja päätöksenteosta voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 §. Business Finland –neuvottelukunnat. Rahoituskeskus voisi asettaa Business Finland -kokonaisuuden toimintaa seuraamaan Business Finland -neuvottelukuntia.

Neuvottelukuntien kokoonpanossa voidaan huomioida keskeiset sidosryhmät ja tarvittava erityisosaaminen jotka tukevat Business Finland -kokonaisuuden tavoitteita. Neuvottelukuntien tarkoitus olisi tukea Business Finland –kokonaisuuden toimintaa luomalla suoria kontakteja yritysjohtoon ja hyödyntämällä yritysjohtoon näkemyksiä. Neuvottelukuntien toimintaan ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

9 §. Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot. Ulkomailla työskentelevän rahoituskeskuksen henkilöstön palkkauksesta, ulkomaanedustuksen korvauksista, työajasta, vuosilomasta ja virkavapaudesta on voimassa, mitä ulkomaanedustuksen osalta säädetään taikka mitä valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) nojalla sovitaan.

Ulkomailla oleva henkilöstö on sekä Suomesta lähetettyä että paikalta palkattua ja pääsääntöisesti Yhtiön palveluksessa. Ulkomailla toimitaan myös enenevässä määrin paikallisten kumppaneiden kanssa. Ulkomaan toimipisteissä pyritään toimimaan tulevaisuudessa enenevässä määrin yhteistyössä ulkoministeriön kanssa esimerkiksi toimimalla yhteisissä tiloissa silloin kun se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi tai käyttämällä yhteisiä työkaluja. Ulkomaanedustustojen päälliköt ovat maajohtajina keskeisessä asemassa yhteistyössä ulkoministeriön kanssa sovittavien toimenpidesuunnitelmien toteutuksen ohjauksessa.

Vuositavoitteet ulkomaantoiminnoille asetetaan yhteistyössä ulkoministeriön ja Business Finlandin kesken, huomioiden mahdollisten muiden ministeriöiden ulkomailla oleva henkilöstö.

10 §. *Tarkemmat säännökset rahoituskeskuksen hallinnosta.* Rahoituskeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkojen täyttämisestä on voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Organisaatiosta, johtamisesta, virkamiehen virkavapauden myöntämisestä ja sijaisuudesta sekä valtion edustamisesta tuomioistuimissa ja virastoissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on valmistella Business Finlandia koskeva asetus samanaikaisesti tai viivytyksettä lain säätämisen jälkeen.

11 §. *Yhtiön tehtävät.* Yhtiö toimisi rahoituskeskuksen ohjauksessa ja rahoituskeskuksen kanssa tehtävän palvelusopimuksen perusteella lakisääteisten tehtäviensä puitteissa. Business Finland yhtiö edistäisi:

- 1) yritysten kykyä kehittää ja kaupallisesti hyödyntää innovaatioita ja uutta teknologiaa sekä uusien innovatiivisten yritysten ja liiketoimintojen syntymistä;
- 2) elinkeinoelämän uudistumista tukevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa;
- 3) yritysten keskinäistä sekä niiden ja julkisyhteisöjen ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä;

Kyseiset tehtävät 1—3 ovat keskeisiä Innovaatorahoituskeskus Tekesin tehtäviä. Sekä Tekesin että Finpron tehtävien yhdistäminen Business Finlandiin kuvastaa yleistavoitetta jonka mukaan näiden kummankin toimijan tehtävät halutaan yhdistää yhteiseen palveluprosessiin.

- 4) (edistää) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua ja yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvää osaamista;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä.

Nämä kolme tehtävää ovat muodostaneet keskeisen osa Finpro Oy:n tehtävistä. Yritysten kansainvälistyminen sekä kansainvälisen tutkimusyhteistyön edistäminen on ollut myös Tekesin keskeinen tehtävä. Uuteen kokonaisuuteen yhdistyvät siten nämä aiemmat palvelukokonaisuudet.

Yhtiön tehtävistä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhtiön tehtävät johtuvat rahoituskeskuksen tehtävistä, ja ovat luonteeltaan rahoituskeskuksen muiden kuin rahoituspäätöksiin liittyvien tehtävien käytännön toteuttamista ja täytäntöönpanoa. Tehtävät edellyttävät osaamisen ja asiantuntemuksen kehittämistä kullakin tehtäväalueella niitä koskevien rahoituspäätösten ja ohjelmasuunnittelun tueksi. Yhtiö tuottaisi rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita rahoituskeskuksen ohjauksessa rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Palvelusopimuksessa määriteltäisiin rahoituskeskuksen yhtiöltä vuosittain tilaamat suoritteet, niiden hinnoitteluperusteet sekä rahoituskeskuksen yhtiölle maksama korvaus. Palveluista voidaan laatia omat sopimusliitteet, joista ilmenevät tarkemmat palveluiden tuloksellisuus- ja vaikuttavuustavoitteet, laatukriteerit sekä muut seikat.

Yhtiön johto järjestettäisiin osakeyhtiölain mukaan.

Yhtiö tekisi tai teettäisi myös tki- ja kansainvälistymisrahoitukseen ja sen vaikuttavuuteen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Yhtiöllä säilyisi rahoituskeskuksen ohjauksessa Finpron Oy:lle nykyisin kuuluvien palveluiden kuten yritysten kansainvälistämiseen liittyvien palveluiden, kansainvälistymisneuvontapalveluiden ja verkottamispalveluiden toteuttaminen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyvät palvelut samoin kuin em. osa-alueisiin liittyvä ohjelmatoiminta.

Yhtiö hoitaisi tehtävänsä liittyvää kansainvälistä toimintaa. Yhtiön tehtävistä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Yhtiön taloudellinen toiminta. Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei olisi voiton tuottaminen. Yhtiön mahdollinen voitto käytettäisiin kokonaisuudessaan yhtiön tehtävien mukaiseen toimintaan kuten osaamisen kehittämiseen. Yhtiö ei toimisi kilpailluilla markkinoilla vaan sen tehtävät liittyisivät sellaisiin elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimeenpanotehtäviin, joita ei voida kokonaisuutena esimerkiksi kilpailuttaa.

13 §. Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välinen palvelusopimus. Rahoituskeskus ja yhtiö tekisivät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määriteltäisiin lakisääteisiin tehtäviin liittyvät toimenpiteet kulloisellakin sopimuskaudella ja niistä yhtiölle vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitettäisiin suunnitelma BF-kokonaisuuden tulevan nelivuotiskauden toiminnasta. Suunnitelma olisi lähinnä toiminnan suunnittelua helpottamaan tarkoitettu asiakirja joka ei olisi sitova asiakirja.

Rahoituskeskuksen yhtiöltä tekemiin hankintoihin ei sovellettaisi hankintalakia. Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen suhde täyttäisi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 15 §:ssä sidosyksikkösuhteelle määritellyt edellytykset, joiden johdosta hankintalain säännöksiä ei sovellettaisi sopimussuhteessa tehtyihin hankintasopimuksiin. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintalain 15 §:n 1 momentin mukaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikköä koskevat säännökset perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa toiminnan kohdistumista koskeva sidosyksikkösuhteen edellytys on muotoiltu siten, että vähintään tietty prosenttiosuus hankintayksikön määräysvallassa olevan oikeushenkilön toiminnoista suoritetaan niiden tehtävien täyttämiseksi, jotka se on vastaanottanut määräysvaltaa käyttävältä hankintaviranomaiselta tai muilta kyseisen hankintaviranomaisen määräysvallan alaisilta oikeushenkilöiltä.

Yhtiön toiminnot liittyisivät rahoituskeskuksen tarvitsemien edistämisen ja muiden toimenpiteiden toteuttamiseen. Hallinnollisten tukipalvelujen lisäksi rahoituskeskus teettäisi Yhtiöllä lain 3 §:ssä määriteltujen rahoituskeskuksen ydintehtävien käytännön toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, joista merkittävä osa kohdentuisi palvelusopimuksen mukaan yrityksiin ja tutkimusorganisaatioihin tai muihin osapuoliin kuin rahoituskeskukseen. Yhtiö voisi myös periä rahoituskeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella suorittamastaan tai hallinnoimastaan tehtävästä maksun kokonaan tai osittain palvelua käyttävältä taholta. Tällöin kyseessä ei olisi ra-

hoituskeskuksen kustantama toiminta. Yhtiöön ei siirrettäisi julkisen vallan tehtäviä laissa säädettyä enempää.

Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi nykyisen kaltaisia järjestelyjä, joissa yhtiön suorittamia palveluja hyödyntäviltä yrityksiltä läpilaskutettaisiin palvelusta aiheutuvia alihankintakustannuksia sekä oman hallinnointityön kustannuksia. Tavanomaisesti esimerkiksi ulkomaille suuntautuvien vienninedistämismatkojen kustannukset katetaan osallistujayrityksiltä perittävillä maksuilla. Yritysryhmille tarkoitetuissa yhteishankkeissa tai yhteiskampanjoissa puolestaan hankkeen hallinnoija laskuttaa osan kustannuksista yrityksiltä ja osaan kustannuksia yritykset voivat saada valtiontukea.

Yhtiön ei olisi tarkoitus myydä tavaroita tai palveluita markkinoilla. Koska kaikki edellä mainitut yhtiön toiminnot perustuisivat rahoituskeskukselta sopimuksella saatuihin tehtäviin, niitä ei siten olisi laskettava yhtiön muiden tahojen kuin siihen määräysvaltaa käyttävän hankintayksikön kanssa harjoittamaan liiketoimintaan, vaikka niitä käytännössä suoritettaisiin yrityksille tai muille osapuolille kuin rahoituskeskukselle.

14 §. Rahoituspäätökset. Rahoituskeskus toimisi valtionapuviranomaisena ja tekisi valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä ja valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä, joista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Nämä tehtävät vastaisivat pääpiirteissään Tekesin nykyisiä valtionapuviranomaisen tehtäviä.

Myös yhtiö voisi toimia valtionapuviranomaisena ja tehdä valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 100.000 euroa. Päätösten siirtäminen yhtiöön on tarkoituksenmukaista päätösten pienehkön tukimäärän ja niiden vaatiman työmäärän vuoksi. Myös esittely on tarkoituksenmukaista järjestää yhtiössä yhtiön tekemien päätösten osalta.

Rahoituskeskus tekisi aluksi kaikki rahoituspäätökset. Myöhemmin valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää menettelystä yllä kuvattujen rahoituspäätösten tekemisestä myös yhtiössä. Rahoituspäätösten tekemistä koskeva valtioneuvoston asetus voitaisiin antaa sen jälkeen, kun rahoituskeskuksessa olisi luotu riittävät menettelyt yhtiön rahoitustoiminnan valvomiseksi ja yhtiön käytössä olisi tehtävään tarvittava henkilöstö, talous- ja kirjanpitohallinnon järjestelmät sekä rahoitustoiminnan toteuttamisen edellyttämät tietojärjestelmät.

Yhtiön tehtäväksi säädettäisiin vain päätökset, jotka liittyvät sellaisiin EU:n valtiontukisääntelyssä säädettyihin de minimis -ehtoisin rahoituspalveluihin, joita koskevissa päätöksissä ei käytetä laajaa vapaata harkintaa vaan päätös perustuu lähinnä tukiedellytysten arviointiin. Yhtiön tekemät päätökset perustuisivat lakiin ja kyseisiä tukimuotoja koskevaan sääntelyyn. Nykyisellään näiden yhtiölle säädettäviksi esitettävien päätösten euromääräinen osuus Tekesin koko rahoitusvaltuudesta on n. 15 % eli yhteensä n. 80 M€ vuodessa. Kappalemääräisesti näiden päätösten osuus on 65 % kaikista päätöksistä eli nykyvolyymilla n. 3 800 päätöstä vuositain. Yhtiö ei tekisi lainapäätöksiä.

Julkisen vallan siirtäminen yhtiöön tältä osin olisi perusteltua, koska ratkaisu parantaisi erityisesti pienille ja keskisuurille yritykselle tarjottavaa pienimuotoisempaa palvelua ja nopeuttaisi erityisesti pienten hankkeiden päätöksentekomenettelyä.

Päätöksentekijään ja esittelijään sovellettaisiin hallintopäätöksiin sovellettavia säädöksiä kuten hallintolakia, julkisuuslakia, kielilakia sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Päätöksentekoon osallistuvien yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus ohjaisi ja valvoisi yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoisi myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä. Rahoituskeskus päättäisi rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtiontuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista.

Koska valtiontuen takaisinperintään, maksatuksen keskeytykseen, maksatuksen lopettamiseen sekä tuen saajiin koskevat tarkastukset saattavat perustuslain tulkinnan perusteella sisältää merkittävää julkisen vallan käyttöä, nämä tehtävät jäisivät edelleen virastomuotoisesti tehtäviksi rahoituskeskukseen.

15 §. Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtioneuvostoliiketoimintasiassa tekemään päätökseen. Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtioneuvostoliiketoimintasiassa tekemään päätökseen saisi siihen tyytymätön asianosainen hakea rahoituskeskukselta oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Rahoituskeskus ratkaisisi sekä rahoituskeskuksen että yhtiön tekemää päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (585/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusreitien yhdistäminen rahoituskeskukseen on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon, että asiaan liittyvä oikeudellinen asiantuntemus ja myös juridis-hallinnollinen osaaminen tulee pääosin olemaan sijoitettuna rahoituskeskukseen.

16 §. Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen. Rahoituskeskus valvoisi yhtiön toimintaa ja voisi tarkastaa yhtiön rahoitustoimintaa tarpeellisessa laajuudessa. Yhtiöön kohdistuva valvonta rahoituskeskuksessa eriytettäisiin yhtiön omistajaohjaukseen liittyvästä toiminnasta.

Yhtiön olisi salassapitosäännösten estämättä annettava ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Ministeriö ja rahoituskeskus voisivat siirtää yhtiön käyttöön tämän toiminnassa välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten estämättä.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädettäisiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

17 §. Voimaantulo. Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Tällä lailla kumottaisiin Innovaatorahoituskeskus Tekesistä 21 päivänä marraskuuta 2008 annettu laki (717/2008) sekä laki Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä (1446/2015) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Tekesin nimi muuttuisi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Oy:n nimi Business Finland Oy:ksi.

18 §. Siirtymäsäännökset

Henkilöstön palvelussuhteen muuttuminen

Osa nykyisen Innovaatiorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyisi Business Finland Oy:n palvelukseen lain tultua voimaan. Siirtoon sovellettaisiin valtion virkamieslain ([750/1994](#)) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain ([55/2001](#)) [1 luvun](#) 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määriteltäisiin liiketoimintasiirtoa koskevissa asiakirjoissa. Rahoituskeskus päättäisi siirtyvästä henkilöstöstä ja siirron ajankohdasta. Järjestely johtuisi siitä, että lain voimaantultua organisaatiomuutoksessa edettäisiin vaiheittain eri toimintojen suhteen varmistuen samalla, että organisaatiot voivat toimia normaalisti eikä esimerkiksi tietojärjestelmistä johtuvia katkoksia tule.

Siirtyvä virassa tai virkasuhteessa oleva Innovaatiorahoituskeskus Tekesin henkilöstö siirtyisi Business Finland Oy:hyn siten että virat lakkaisivat ja virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista lain voimaantulon jälkeen. Siirtyvä osa henkilöstöstä otettaisiin työsuhteeseen yhtiöön sanotusta ajankohdasta lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päättyminen eivät edellyttäisi suostumusta. Business Finland Oy:hyn siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyisivät Business Finland Oy:hyn työsuhteeseen sanottuna ajankohtana. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyisi määräaikaansa osoittamaksi ajaksi yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuttaisi palvelussuhteen jatkuvuuteen. Mikäli lain voimaantulon jälkeen siirrettäisiin tehtävä yhtiöön, tähän siirtoon sovellettaisiin valtion virkamieslain ja työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä vuoden 2020 loppuun asti. Tämän jälkeen liikkeenluovutusta koskevien säännösten soveltuminen määräytyisi edellä mainittujen lakien säännösten mukaisesti.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät yhtiölle. Tämä ei kuitenkaan koskisi niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle. Business Finland Oy olisi velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkka- tai muusta virkasuhteesta johtuvasta saatavasta vastaavat rahoituskeskus ja yhtiö yhteisvastuullisesti. Rahoituskeskus on kuitenkin luovutuksen-saajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Yhtiöön siirtyvä henkilöstö siirtyisi valtion eläkelain mukaisesta järjestelmästä yksityisen alan työeläkejärjestelmän piiriin. Lähtökohtana olisi, että siirtyvien henkilöiden eläke-edut turvataan ja siirtyvien eläketurva vastaa nykyistä eläketurvaa. Mahdollinen lisäeläketurvan kustannus on noin 500.000 euroa. Lisäeläketurvan järjestäminen koskee vain niitä henkilöitä, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti valtion palveluksessa ennen 1. päivä tammikuuta 1993. Myöhemmin valtion palvelukseen tulleiden henkilöiden kohdalla ei ole tarvetta lisäeläketurvaan, sillä valtion ja yksityisen alan työeläkejärjestelmien eläketurvan taso näiltä osin vastaa toisiaan.

Henkilöstö siirtyisi luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla yhtiöön.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lainvalmistelun päätyttyä laaditaan ehdotus valtioneuvoston asetukseksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland osakeyhtiöstä sekä eräät muut tarvittavat lain- ja asetusmuutokset.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 80§:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita on säädettävä lailla. Yksilöllä tarkoitetaan myös yksityisoikeudellisia yhteisöjä. Lailla on säädettävä myös perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on katsonut valtion vientitakuulain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 215/2000vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 2/2001vp), että valtion vientitakuiden myöntäminen on vahvoista yksityisoikeudellisista piirteistään huolimatta perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Merkittävästä julkisen vallan käytöstä ei perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan kuitenkaan ollut kysymys, kun otettiin muun muassa huomioon päätöksentekoon kytkeytyvä varsin laaja harkinnanvaraisuus.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 8/2014 vp koskien hallituksen esitystä HE 54/2013 vp laeiksi julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta ja viestintämarkkinalain 2 §:n muuttamisesta koski julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnan palvelutuotannon järjestämistä viranomaiskoneiston ulkopuolelle tätä tarkoitusta varten erikseen perustettuun ja voittoa tavoittelemattomaan valtion kokonaan omistamaan Suomen Erillisverkot Oy –nimiseen osakeyhtiöön. Mainitussa lausunnossaan perustuslakivaliokunta ei pitänyt perustuslain kanssa ristiriitaisena valtion ylimmän johdon ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta tärkeiden viranomaisten viestinnän häiriöttömyyden ja jatkuvuuden turvaavan palvelutuotannon järjestämistä osakeyhtiömuotoisesti. Perustuslakivaliokunnan mukaan julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoimintaa koskevassa lakiehdotuksessa on säännöspäätöksellisesti varmistettu se, että palvelujen tuottaja on voittoa tavoittelematon valtion kokonaan omistama osakeyhtiö tai tämän yhtiön kokonaan omistama tytäryhtiö, jolloin valvonnan ja ohjauksen järjestäminen on jossakin määrin helpompaa kuin puhtaasti kaupallisen yrityksen ollessa kyseessä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 45/2006 vp käsiteltiin hallituksen esitystä laeiksi metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Sellaiset metsäkeskuksille aiemmin säädetyt tehtävät, joihin voitiin katsoa sisältyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä, siirrettiin Maaseutuvirastolle. Muuta kuin merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät organisoitiin metsäkeskuksissa selkeämmin muusta toiminnasta erilleen tehtävien hoidon riippumattomuuden ja puolueettomuuden turvaamiseksi. Lakiehdotukset voitiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Business Finland –kokonaisuuteen kuuluvan Business Finland –yhtiö olisi valtion täysin omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjaus toteutuu Rahoituskeskuksen toimesta. Yhtiö olisi valtion budjettitalouden piirissä Rahoituskeskuksen kautta. Julkisen vallan tehtävät eriytettäisiin pääsääntöisesti virastoon ja muut toimeenpanevat palvelutehtävät toteutettaisiin osakeyhtiössä (palveluyhtiö). Karkea arvio htv-jakaumasta viraston ja yhtiön välillä on tällöin se että virastossa olisi noin 200 ja yhtiössä noin 400 henkilötyövuotta. Osakeyhtiön johtaminen pe-

rustuu valtio-omistajan ja hallituksen väliseen luottamukseen, mikä antaa valtio-omistajalle myös vahvan instrumentin yhtiön ohjaamiseen.

Toiminnallisesti katsottuna yritys vastaisi pääsääntöisesti asiakasrajapinnan hoidosta ja asiakassuhteiden hoidosta. Asiakastieto (asiakastietokanta, yrityksen profiili, tapahtumatiedot, kontaktitiedot) kerättäisiin yhtiöön ja sen asiantuntijoille. Ratkaisu on elinkeino- ja innovaatiopolitiikan täytäntöönpanon tarpeisiin nähden tarkoituksenmukainen ratkaisu valtiokonsernissa.

Rahoituspäätösten valmistelussa ja rahoitukseen liittyvissä päätöksissä virasto hyödyntäisi yhtiön hankkimia tietoja asiakkaista ja hankkeista. Yhtiö keräisi tietoja yrityksistä erilaisten kontaktien perusteella ja myös aktivoisi kenttää, markkinoisi BF palvelutarjoumaa ja viraston rahoitusmahdollisuuksia. Näistä tiedoista kertyisi CRM –tietokanta joka olisi myös TEM:n muiden TF-toimijoiden käytettävissä.

Edistämistoiminnot toteutettaisiin yhtiössä, mikä helpottaa toiminnan nopeaa kehittämistä ja markkinapuuutteen arviointia. Yhtiössä tapahtuisi Business Finland -strategian toimeenpano. Innovaatioiden ja viennin edistäminen olisi sellainen julkinen tehtävä jota yhtiö toteuttaisi operatiivisella tasolla Rahoituskeskuksen johdolla ja yhteistyössä muiden TF-toimijoiden kanssa. Business Finland –kokonaisuus toimisi edistämistehtävissä kilpailutilanteessa muiden valtioiden ja erityisesti Suomen keskeisten kilpailijamaiden kanssa.

Yhtiö tekisi myös rajatussa laajuudessa valtiontukipäätöksiä. Tämä on tarkoituksenmukaista eräiden rutiiniluontoisten tukipäätösten luonteen vuoksi. Valtiontuen myöntäminen ja hallinnointi olisi katsottava julkiseksi hallintotehtäväksi joka säädetään lailla Yhtiön hoidettavaksi. Koska kyse olisi tuista, joita myönnettäisiin vakioituilla ja standardoituilla rahoitustuotteilla kyseisiä tukia koskevien säädösten mukaan ja joiden valuuttamäärä olisi lisäksi rajoitettu 100.000 euroon, kyseessä ei kuitenkaan olisi merkittävän julkisen vallan käyttö. Sanottujen rahoituspäätösten teko yhtiössä on perusteltua tarkoituksenmukaisuussyistä, sillä päätösten teko olisi rutiiniluontoinen elinkeinopolitiikan toteuttamistehtävä.

Merkittävänä julkisen vallan käyttönä pidettäisiin maksetun tuen takaisinperintää, maksatuksen keskeytystä ja lopettamista sekä tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia. Siten Rahoituskeskus tekisi sekä Rahoituskeskuksen että yhtiön myöntämää valtiontukea koskevat takaisinperintä- ja maksatuksen keskeyttämis päätökset sekä päättäisi tuensaajiin kohdistuvista tarkastuksista valtionavustuslain (688/2001) ja valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauusta annetun lain (449/1988) mukaisesti.

Yhtiön päätöksentekomenettelyyn valtiontukiasiassa sovellettaisiin lakia viranomaisten julkisuudesta (621/1999) ja hallintolakia (434/2001). Laissa säädettäisiin myös muutoksenhausta Rahoituskeskuksen ja Yhtiön valtiontukiasiassa tekemiin päätöksiin. Tekesin nykyiset Yhtiölle siirrettävät sisäiset hallinto- ja palvelutehtävät eivät sisällä julkisen vallan käyttöä.

Laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Lakiehdotukseen sisältyvien julkisen hallintotehtävän osakeyhtiöön tapahtuvan siirron vuoksi esitetään kuitenkin pyydettyä perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (*rahoituskeskus*) kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa Rahoituskeskuksen toimintaa.

Rahoituskeskus hallinnoi valtion kokonaan omistamaa Business Finland –nimistä osakeyhtiötä (*yhtiö*). Yhtiön omistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007).

Rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja niitä johdetaan yhteisellä strategialla.

Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi Tekes Pääomasijoitus Oy:tä.

2 §

Toiminnan tavoite

Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostaman kokonaisuuden toiminnan yleisenä tavoitteena on auttaa elinkeinoja uudistumaan ja kehittymään teknologian ja innovaatioiden keinoin, edistää kansainvälistä verkottumista sekä parantamaan työelämän laatua. Lisäksi toiminnan tavoitteena on kasvattaa arvonalistää, vahvistaa elinkeinoelämän kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä, lisätä vientiä ja Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa matkailua sekä pitkällä aikavälillä parantaa tuottavuutta sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

3 §

Rahoituskeskuksen tehtävät

Rahoituskeskuksen tehtävänä on edistää:

- 1) innovaatioiden, uuden teknologian sekä liiketoiminnan kehittämistä;
- 2) tuloksellisia innovaatio- ja kokeilu ympäristöjä sekä innovaatiokyvykkyyttä;
- 3) tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoimintaa sekä sen tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa;
- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua sekä yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvää osaamista;

- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä;
- 7) aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä.

Rahoituskeskus hoitaa myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä.

Rahoituskeskus suorittaa lisäksi ne elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvi-tykseen, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tu-losohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Rahoituskeskuksen tässä pykälässä mainituista tehtävistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Kilpailuttaminen pienten ja keskisuurten yritysten puolesta

Rahoituskeskus voi kilpailuttaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) noudattaen tavarantoimittajien ja palveluntuottajien niiden pienten ja keskisuurten yri-tysten puolesta, jotka saavat rahoituskeskukselta valtionavustuslain (688/2001) mukaista ra-hoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan.

Rahoituskeskukselta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan rahoitusta yli puolet hankinnan arvosta saanut pieni ja keski-suuri yritys voi valita hankinnan toteuttajaksi toimitta-jan, jonka rahoituskeskus on yrityksen puolesta kilpailuttanut.

Pienellä ja keski-suurella yrityksellä tarkoitetaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettuja pieniä ja keski-suuria yrityksiä.

5 §

Rahoituskeskuksen johtaminen

Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää rahoituskeskusta sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaa toimin-nan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pääjohtaja vahvistaa rahoituskeskuksen työjärjestyksen. Työjärjestyksellä voidaan siirtää pääjohtajan ratkaisovaltaa rahoituskeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle.

Pääjohtaja päättää valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa tarkoi-tettujen rahoituskeskuksen hallinnoimien 1§:ssä mainittujen osakeyhtiöiden omistajaohjauk-sesta.

6 §

Rahoituskeskuksen johtokunta

Rahoituskeskuksella on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kahdeksi vuodeksi kerral-laan. Valtioneuvosto nimittää johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokuntaan kuuluu vähintään viisi ja enintään kymmenen rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä.

Johtokunnan jäseneksi ei voida nimittää rahoituskeskukseen tai yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

Pääjohtaja toimii johtokunnan esittelijänä. Pääjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa.

Rahoituskeskuksen henkilöstö valitsee johtokuntaan keskuudestaan edustajan, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

7 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Business Finland –kokonaisuuden toimintaa ja päättää yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet sekä omistajaohjauksen periaatteet ja linjaukset.

Johtokunta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen rahoituskeskuksen tehtäväalueeseen kuuluvien hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa. Tarkempia säännöksiä rahoituksen myöntämisen perusteista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Johtokunnan kokoonpanosta, johtokunnan muista tehtävistä, ratkaisuvallan siirrosta pääjohtajalle ja päätöksenteosta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Business Finland –neuvottelukunnat

Rahoituskeskus voi asettaa Business Finland -neuvottelukuntia seuraamaan rahoituskeskuksen, yhtiön ja niiden muodostaman kokonaisuuden toimintaa.

9 §

Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot

Ulkomailla työskentelevän rahoituskeskuksen henkilöstön palkkauksesta, ulkomaanedustuksen korvauksista, työajasta, vuosilomasta ja virkavapaudesta on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään taikka mitä valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) nojalla sovitaan.

10 §

Tarkemmat säännökset rahoituskeskuksen hallinnosta

Organisaatiosta, johtamisesta, virkamiehen virkavapauden myöntämisestä ja sijaisuudesta sekä valtion edustamisesta tuomioistuimissa ja virastoissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävänä on edistää:

1) yritysten kykyä kehittää ja kaupallisesti hyödyntää innovaatioita ja uutta teknologiaa sekä uusien innovatiivisten yritysten ja liiketoimintojen syntymistä;

- 2) elinkeinoelämän uudistumista tukevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa;
 - 3) yritysten keskinäistä sekä niiden ja julkisyhteisöjen ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä;
 - 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua ja yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvää osaamista;
 - 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
 - 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä.
- Yhtiön tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Yhtiön taloudellinen toiminta

Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Yhtiön mahdollinen voitto käytetään kokonaisuudessaan yhtiön tehtävien mukaiseen toimintaan.

13 §

Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskus ja yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään yhtiön lakisääteisiin tehtäviin perustuvat toimenpiteet ja niistä sille vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma rahoituskeskuksen ja yhtiön tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

14 §

Rahoituspäätökset

Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettuja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä, sekä valtiontakauksesta ja valtion lainanannosta valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Yhtiö voi toimia valtionapuviranomaisena ja tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtiontuen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä tuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista.

15 §

Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtiontukiasiassa tekemään päätökseen

Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtioneuvostokäytännössä tekemään päätökseen saa siihen tyytymättömän asianosainen hakea oikaisua rahoituskeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

16 §

Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen

Rahoituskeskus valvoo yhtiön toimintaa ja voi tarkastaa yhtiön valtioneuvostotoimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Yhtiön on annettava salassapitosäätöjen estämättä ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Yhtiöllä on oikeus saada ministeriöltä ja rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäätöjen estämättä.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) Innovaatorahoituskeskus Tekesistä annettu laki (717/2008);

2) Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki (1446/2015).

Edellä 2 momentin 1 kohdassa mainitussa laissa tarkoitettu Innovaatorahoituskeskus Tekes muuttuu tässä laissa tarkoitetuksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi ja 2 kohdassa mainitussa laissa tarkoitettu Finpro Oy Business Finland Oy:ksi.

18 §

Siirtymäsäännökset

Osa Innovaatorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyy Yhtiön palvelukseen lain tultua voimaan. Siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain ([750/1994](#)) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain ([55/2001](#)) [1 luvun](#) 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määritellään liiketoimintasiirtoa koskevista asiakirjoista. Rahoituskeskus päättää siirtävästä henkilöstöstä ja siirron ajankohdasta.

Kun virassa tai virkasuhteessa oleva 1 momentissa tarkoitettu henkilöstö siirtyy yhtiöön, virat lakkaavat ja virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista myöhemmin määriteltävänä ajankohtana lain tultua voimaan. Koko siirtyvä henkilöstö otetaan työsuhteeseen yhtiöön sanotusta ajankohdasta lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päätyminen ei edellytä suostumusta. Yhtiöön siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät yhtiöön työsuhteeseen sanotusta ajankohdasta lukien. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyvät määräaikaansa osoittamaksi ajaksi yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuta palvelussuhteen jatkuvuuteen. Jos 1 momentissa

mainitun ajankohdan jälkeen siirretään tehtävä yhtiöön, siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain ja työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä vuoden 2020 loppuun asti.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät yhtiölle siten kuin valtion virkamieslain 5 f §:ssä säädetään. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkka- tai muusta virkasuhteesta johtuvasta saatavasta vastaavat rahoituskeskus ja yhtiö yhteisvastuullisesti. Rahoituskeskus on kuitenkin luovutuksen saajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Yhtiö on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla yhtiöön.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Elinkeinoministeri Mika Lintilä